

Q3
2022

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 בספטמבר 2022

תוכן העניינים

201 ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

207	5. ממשל תאגידי
208	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי הבנקאי ואופן ניהולם
222	7. נספחים
236	מילון מונחים
238	אינדקס

5 א. דוח הדירקטוריון וההנהלה

11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
45	3. סקירת הסיכונים
70	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורות ונהלים

72 ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

75 ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2022

78	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
87	ביאורים לדוחות הכספיים

Q3
2022

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

תוכן העניינים

45	3. סקירת הסיכונים	11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
45	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	11	1.1. מידע צופה פני עתיד
45	3.2. סיכון אשראי	11	1.2. מידע כספי תמציתי
66	3.3. סיכון שוק	14	1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
68	3.4. סיכון נזילות ומימון	14	1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
69	3.5. סיכון צינת	16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
70	3.6. סיכונים אחרים	16	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
70	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים	20	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
70	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים	26	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
71	4.2. בקרות ונהלים	36	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
		42	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
		44	2.6. חברות עיקריות

רשימת הטבלאות

12	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים
17	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין
20	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
21	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
22	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
23	טבלה 2-5: ההוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
24	טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות
24	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
25	טבלה 2-8: רווח כולל
26	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
26	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות גישת ההנהלה
27	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
28	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
29	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
30	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
30	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
30	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק
31	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
31	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
32	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
34	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
35	טבלה 2-21: יחס מינוף
36	טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
42	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
46	טבלה 3-1: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
47	טבלה 3-2: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר
48	טבלה 3-3: מדדי סיכון אשראי
50	טבלה 3-4: סיכון אשראי לפי ענפי משק
53	טבלה 3-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
54	טבלה 3-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן
55	טבלה 3-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
58	טבלה 3-8: חשיפות עיקריות למדינות זרות
59	טבלה 3-9: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
60	טבלה 3-10: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
60	טבלה 3-11: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
61	טבלה 3-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
61	טבלה 3-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים
61	טבלה 3-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

62	טבלה 3-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים
63	טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
63	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
63	טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
64	טבלה 3-19: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
65	טבלה 3-20: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
65	טבלה 3-21: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2022
66	טבלה 3-22: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
67	טבלה 3-23: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
67	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
68	טבלה 3-25: רגישות הבנק לשינויים בשיעורי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
68	טבלה 3-26: יחס כיסוי הנזילות (LCR)
69	טבלה 3-27: יחס מימון יציב, נטו (NSFR)

רשימת התרשימים

11	תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2022 ולתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022
18	תרשים 2-1: תשואות אגרות-חוב ממשלתית, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות
22	תרשים 2-2: רווח מימוני נטו
27	תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2022

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 22 בנובמבר 2022, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, ליום 30 בספטמבר 2022. החל מיום 1 בינואר 2022, מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. הנתונים המתייחסים למספרי השוואה בקשר להפרשה להפסדי אשראי וסיווגי חובות לא הוצגו מחדש, אלא אם צוין אחרת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתמשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.2 מידע כספי תמציתי

תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2022 ולתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022

איכות האשראי	גידול באשראי	ריווחיות	הון
0.78% NPL*	7.4% אשראי עסקי ומסחרי	14.6% תשואה להון	11.10% יחס הון עצמי רובד 1
1.56% יחס כיסוי כולל**	9.7% אשראי לדיור	4,782 מיליוני ש"ח רווח נקי	45,068 מיליוני ש"ח הון עצמי

* אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית מתוך יתרה רשומה של אשראי לציבור.
** סך ההפרשה להפסדי אשראי (כולל בגין יתרות חוץ מאזניות) מתוך יתרה רשומה של האשראי לציבור.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.12.2021	30.09.2021	30.09.2022	30.09.2021	
מדדי ביצוע עיקריים					
11.8%	12.9%	14.6%	11.3%	15.9%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון* ⁽¹⁾
11.9%	12.9%	14.6%	11.3%	15.9%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים* ⁽¹⁾⁽²⁾
0.85%	0.93%	1.00%	0.82%	1.10%	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
2.48%	2.53%	2.64%	2.47%	2.93%	יחס הכנסות ⁽³⁾ לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
1.68%	1.72%	1.99%	1.74%	2.24%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
0.58%	0.58%	0.58%	0.57%	0.61%	יחס פעילות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
54.2%	54.8%	46.7%	54.9%	41.5%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
53.9%	54.8%	46.7%	54.9%	41.5%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים ⁽²⁾
1.79%	1.83%	2.24%	1.85%	2.58%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽⁴⁾
124%	127%	126%	127%	126%	יחס כיסוי נזילות (LCR)
**136%	-	127%	-	127%	יחס מימון יציב נטו (NSFR) ⁽⁵⁾
ליום					
31.12.2021	30.09.2021	30.09.2022			
10.96%	11.18%	11.10%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾		
14.22%	13.69%	14.34%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾		
6.03%	6.32%	6.18%	יחס מינוף ⁽⁶⁾		

* בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שונתה החל משנת 2022 שיטת המרת התשואה הרבעונית למונחים שנתיים מחישוב מעריכי לחישוב ליניארי. מספרי השוואה הוצגו מחדש כדי להתאים לאופן החישוב בשנת 2022.

** הוצג מחדש. מחושב על בסיס שנתי.

(1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

(2) סך-כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

(3) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה פרק "התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר" להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי

אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

(4) יחס מימון יציב (NSFR) מפורסם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021. למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.

(5) יחסי הון ויחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2022, מביאים בחשבון את הוראות המעבר של יישום התקנה החשבונאית בנושא הפסדי אשראי צפויים. למידע נוסף, ראה

(6) פרק הון, הלימות הון ומינוף להלן.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31.12.2021	30.09.2021	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2022	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.65%	1.70%	1.56%	1.70%	1.56%	שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי** מתוך האשראי לציבור
1.43%	1.48%	1.34%	1.48%	1.34%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך האשראי לציבור**
1.20%	1.24%	0.80%	1.24%	0.80%	שיעור אשראי לציבור לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור**
(0.06%)	(0.10%)	(0.03%)	(0.21%)	(0.03%)	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
(0.37%)	(0.58%)	(0.18%)	(0.30%)	0.05%	שיעור ההוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך אשראי ממוצע לציבור
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
4,914	3,980	4,782	1,207	1,785	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
4,957	3,980	4,782	1,207	1,785	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
9,767	7,306	9,539	2,565	3,636	הכנסות ריבית, נטו
10,848	8,168	9,783	2,777	3,751	רווח מימוני, נטו***
4,625	3,452	3,150	1,079	1,117	הכנסות שאינן מריבית
3,355	2,457	2,776	838	984	מזה - עמלות
14,392	10,758	12,689	3,644	4,753	סך הכנסות
(1,220)	(1,407)	(464)	(252)	45	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,803	5,898	5,926	1,999	1,972	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,753	5,898	5,926	1,999	1,972	הוצאות תפעוליות ואחרות מנוטרלות חריגים ⁽¹⁾
4,333	3,414	3,305	1,153	1,076	מזה - משכורות והוצאות גיליות
נתונים נוספים					
3.68	2.98	3.58	0.90	1.34	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בסיסי (בש"ח)
1.11	0.46	0.30	0.46	0.30	סך-הכל דיבידנד למניה (בש"ח) ⁽²⁾

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

** החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לענין זה:

- (1) שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך אשראי לציבור ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום הוראת CECL הינו 1.51%.
- (2) בוטל המונח פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש. במידה ולצרכי נוחות מספרי השוואה היו מוצגים מחדש (משמע, חובות צוברים שסווגו בעבר כחובות פגומים, על-פי ההוראות החדשות לא היו נכללים במסגרת החובות שאינם צוברים), שיעור האשראי לציבור לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 היה 1.13%.

*** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

(1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

(2) על-פי מועד ההכרזה.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

ליום			
31.12.2021	30.09.2021	30.09.2022	
במיליוני ש"ח			
			נתונים עיקריים מהמאזן
638,781	604,324	658,336	סך-הכל נכסים
189,283	175,765	145,423	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
71,105	70,383	90,078	ניירות-ערך
352,623	335,297	381,582	אשראי לציבור, נטו
7,926	8,464	6,723	סיכון אשראי בעייתי, נטו
2,897	2,799	3,033	אשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL)*
596,034	561,589	613,267	סך-הכל התחייבויות
525,072	505,483	527,699	מזה - פיקדונות הציבור
11,601	10,448	9,779	פיקדונות מבנקים
25,582	18,761	26,263	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
42,735	42,717	45,068	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
			נתונים נוספים
32.1	28.5	30.3	מחיר מניה לטוף תקופה (בש"ח)

* החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. במסגרת זו בוטל המונח פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. בנוסף, הלוואות לדירור בפיגור של 90 יום או יותר מסווגות כאשראי לא צובר. לצרכי נוחות, במידה ויתרת האשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL) ליום 31 בדצמבר 2021 הייתה מוצגת מחדש יתרתה הייתה 3,955 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואומד את המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים). למידע נוסף ראה [פרק סיכונים מובילים ומתפתחים](#) להלן, [פרק סקירת הסיכונים](#) להלן [והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021 וליום 30 בספטמבר 2022](#).

1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2021 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון את היעדים והאסטרטגיה העסקית לשנים 2022-2024. היעדים שאושרו מהווים המשך ליישום התכנית האסטרטגית שהותוותה בשנת 2020, תוך ביצוע התאמות ועדכונים נדרשים, בהתאם לביצועי הבנק והשינויים בסביבה העסקית. הליך קביעת היעדים והאסטרטגיה העסקית, בוצע תוך בחינת השלכות התפשטות נגיף הקורונה, השינויים בכלכלה הגלובלית, השינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה וההתעצמות בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, בכלל תחומי פעילותו. האסטרטגיה העסקית שאושרה בסוף שנת 2021, גובשה תוך התייחסות למגמות המרכזיות המשפיעות על תעשיית הבנקאות ובהן, התגברות עוצמת התחרות בענף וכניסת שחקנים פיננסיים חוץ בנקאיים וטכנולוגיים, האצת מגמת המעבר לצריכת שירותים פיננסיים בערוצים הישירים (ערוצי הדיגיטל, המוקדים הטלפוניים והמכונות לשירות עצמי), המשך הצעדים הרגולטוריים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, המשך השקעות משמעותיות בחברות פינטק וכניסתם של שחקנים טכנולוגיים משמעותיים לפעילות מול לקוחות קמעונאיים בזירה הפיננסית. בנוסף לשינויים אלו, האסטרטגיה העסקית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018, ועודם רלוונטיים גם בימים אלו. במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים) קיימת סבירות להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר" בו יבזרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. ייתכן כי בתרחיש זה ייקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות.

להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו קטן יותר יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק יותר. על כן, להערכת הבנק במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדישות כדי לשפר את מערכתיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף, ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו. הבנק מיישם את הוראות בנק ישראל לעמידה ביעדי ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת התכנון האסטרטגי של הבנק.

התכנית האסטרטגית שהותוותה במהלך 2021 גובשה בראי החזון של הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו". האסטרטגיה העסקית של הבנק מבוססת על מספר צירים מרכזיים:

1. צמיחה בפעילות הבנקאית - הבנק יפעל לצמיחה בהיקף פעילותו עם לקוחות הבנקאות הקמעונאית, המסחרית והעסקית, תוך שיפור מתמיד בהצעת הערך ללקוחות. כמו-כן, יפעל הבנק לשיפור השירות באמצעות מהלכים לחיזוק תודעת השירות, שיפור זמינות הבנקאי, הגדלת היצע הפעולות והמוצרים בדיגיטל, הרחבת סמכויות הבנקאים במוקדים הטלפוניים וכן הרחבת מגוון ערוצי התקשורת בין הבנק ללקוחותיו. בזירת הלקוחות המסחריים והעסקיים, ימשיך הבנק לפעול לשימור מעמדו המוביל במטרה להיות הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים. כמו-כן, ימשיך הבנק לשפר תהליכי עבודה וקיצור זמני המענה לצרכי הלקוחות.

2. פיתוח הבנקאות החדשה - הבנק יקדם פיתוח של ערוצי הפצה חדשים עבור השירותים והמוצרים הבנקאיים, בדגש על ערוצי הפצה דיגיטליים חדשים הנשענים על יכולות ניתוח דאטה מתקדמות והצטיינות בחוויית המשתמש. כמו-כן, הבנק פועל לייצר הצעות ערך חדשות ללקוחות הקמעונאים באמצעות שיתופי פעולה עם צדדים שלישיים.

3. בניית תשתית ארגונית תומכת צמיחה - הבנק יפעל להנעת תהליכים שיעודדו תרבות ארגונית ממוקדת לקוח, תומכת צמיחה ומאפשרת שיפור ה-delivery וה-Time to market. השימוש בדאטה ואנליטיקה ימשיך בתהליך ההרחבה וההעמקה שהחל לפני מספר שנים, לרבות מסעות לקוח הנתמכים בניית דאטה מתקדם. בנוסף, הבנק החל ביישום פרויקט לביצוע מודרניזציה של מערכת הליבה, ליצירת תשתית בנקאית גמישה ופשוטה יותר, שתשפר את קצב היישום של תהליכים עסקיים חדשים ופיתוח מוצרים חדשים (Time to Market), תשתית לבנקאות פתוחה (Open API) וצמצום עתיד של עלויות IT.

במהלך השנה, אישר דירקטוריון הבנק מספר שינויים ארגוניים, מתוך מטרה למקד ולממש בצורה הטובה ביותר את היתרונות והנכסים של הבנק, לייצל ולפשט תהליכים עבור לקוחות הבנק, ולהגביר את יכולות הצמיחה והשאת הערך.

בהתאם בחודש ינואר 2022 אישר דירקטוריון הבנק הקמתה של חטיבה לשירותים בנקאיים בה ירוכזו מרבית מערכי התפעול של החטיבות העסקית והקמעונאית בבנק. החטיבה החדשה תפעל לשיפור השירות ללקוחות הבנק באמצעות ייעול תהליכי העבודה הפנימיים בבנק וחתירה למצוינות תפעולית. בחודש יוני 2022 אישר דירקטוריון הבנק, מיזוג חטיבת החדשנות והאסטרטגיה, לחטיבות אחרות בבנק. בהתאם, הפיתוח העסקי התאגידי ופעילות bit הוכפפו ויפעלו בחטיבת השווקים הפיננסים והבנקאות הבינלאומית. יחידת המידע והאנליטיקה ויחידת האסטרטגיה התאגידי, הוכפפו ויפעלו תחת החטיבה הפיננסית. כמו-כן, חשבות הבנק הופרדה מהחטיבה הפיננסית והוכפפה למנכ"ל הבנק.

כמו-כן, בימים אלו מגבש הבנק, בהמשך לעבודה שנעשתה עם חברה בינלאומית מובילה, עדכון לתכנית האסטרטגית אשר תתווה את פעילותו בטווח הבינוני-ארוך. התכנית שמה דגש על מיקוד בלקוח, דיגיטציה, חדשנות, שירות מוביל ומצוינות תפעולית, ותגדיר את עמודי התווך האסטרטגיים לשנת 2026 ואת צירי השינוי הנדרשים להשגת צמיחה ברת קיימא, תוך מיקוד בעסקי הליבה של הבנק, ניצול משאבים מיטבי ויעיל ושיפור מתמשך בתשואה להון.

התכנית האסטרטגית צפויה לכלול יעדים עסקיים ותפעוליים בבנקאות הקמעונאית והעסקית וביתר תחומי הפעילות של הבנק. התכנית תהווה מפת דרכים אותה יפעל הבנק להגשים, ובימים אלו שוקד על גיבושה הסופי והרכבת תכנית העבודה הנגזרות ברבדים השונים, לרבות המשאבים הנדרשים. אישור התכנית האסטרטגית כפוף לאישור הכולל של תכנית העבודה בסוף שנת 2022.

האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט בפרק זה בכל הקשור בתכנית פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שהנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתכנית לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס להשלכות האינפלציה, שינויים תכופים בשע"ח וסביבת הריבית העולה בעולם ובישראל, למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים והמגבלות החלות על הבנק במסגרתן.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

בחודשים האחרונים מתרבים הסימנים להאטה של הכלכלה הגלובלית. מדדי אמון הצרכנים ומנהלי הרכש נמצאים במגמת ירידה מזה זמן מה, והצריכה הפרטית כבר מתמתנת. ענף הנדל"ן, שנהנה מפריחה בשנים האחרונות, מתחיל להתקרר על רקע העלייה החדה בריבית המשכנתאות, ובמדינות רבות נרשמת ירידה בעסקות כמו גם התחלה של ירידות מחירים. כלכלת ארצות-הברית צמחה ברבעון השלישי של השנה בשיעור של 2.6% במונחים שנתיים, זאת לאחר התכווצות בשני הרבעונים הראשונים של השנה, ובגוש האירו נרשמה צמיחה נמוכה של 0.7% ברבעון השלישי של שנת 2022. בסין נרשמה ברבעון השלישי צמיחה גבוהה של 9.0% לאחר התכווצות חדה ברבעון השני. קרן המטבע הבינלאומית הפחיתה פעם נוספת את תחזיות הצמיחה הגלובלית והיא צופה צמיחה נמוכה בשנת 2023 של 1.0% בארצות-הברית ו-0.5% בגוש האירו.

האינפלציה במדינות המפותחות שהושפעה בתחילה מגורמי צד ההיצע כמו עליית מחירי סחורות ושיבושים בשרשרת האספקה הגלובלית, הפכה רוחבית, וכבר ניכרת עלייה גם במחירי שירותים. האינפלציה בספטמבר 2022 עמדה ברמה שנתית של 8.2% בארצות-הברית, 9.9% בגוש האירו ו-10.1% בבריטניה. העלייה המתמשכת באינפלציה האינפלציה את עליית הריבית של הבנקים המרכזיים, וקצב העלאות הריבית התגבר עד לשיעורים של 0.75% בכל החלטה. הפד האמריקני העלה את הריבית ברבעון השלישי ב-150 נקודות בסיס לרמה של 3.25% ובחודש נובמבר העלה את הריבית ל-4.0%. ה-ECB העלה במהלך הרבעון השלישי של שנת 2022 את הריבית על הפיקדונות מרמה שלילית של 0.5% לרמה חיובית של 0.75%, ובסוף אוקטובר 2022 העלה את הריבית לרמה של 1.5%. באירופה עליית האינפלציה והריבית אף העלו את פרמיית הסיכון של מדינות שאופייניות בחוב ציבורי גבוה. המלחמה באוקראינה נמשכת ואף החרפה עם סיפוח שטחים באוקראינה על-ידי רוסיה, דבר שהעצים את ההשפעות השליליות על אספקת הגז הטבעי לאירופה. בחזית אחרת, מתגברת המתיחות בין ארצות-הברית לסין, עם הודעת ארצות-הברית על איסור יצוא של שבבים מתקדמים לסין.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

הצמיחה ברבעון השלישי של השנה הואטה לשיעור שנתי של 2.1%, שמהווים ירידה של 0.2% בתוצר לנפש. עליות המחירים במשק, עליית ריבית, וירידה במחירי המניות בעולם פגעו בכושר הקנייה של משקי הבית, וניכרת האטה בצריכה הפרטית המקומית. ההוצאה לצריכה פרטית ירדה ברבעון זה בשיעור שנתי של 1.7%, ובעיקר ירדה הצריכה של מוצרי בני-קיימא. מנגד ההשקעות בבנייה למגורים והשקעות אחרות המשיכו לגדול. בשוק הנדל"ן מסתמנת ירידה חדה ברכישת דירות חדשות, זאת כנראה בהשפעת עליית הריביות. רמת המכירות דומה עתה לזו ששררה במהלך שנת 2019, טרם הקורונה, אך כיוון שהתחלות הבנייה עלו במהלך שנים אלו, מלאי הדירות הלא מכורות נמצא במגמת עלייה. נתוני הלמ"ס מצביעים בינתיים על המשך עלייה במחירי הדירות.

מצבו היחסי של המשק הישראלי טוב ביחס למדינות מפותחות אחרות, זאת לאור היציבות היחסית במחירי האנרגיה, ועודף תקציבי שהוא ייחודי לישראל בתקופה זו. יחד עם זאת, הסיכונים הגלובליים עלו, ובשילוב עם מדיניות מוניטרית מרסנת יותר, ההשפעות על המשק כבר מורגשות. שיעור האבטלה החל לעלות מעט והגיע לרמה של 4.1% בחודש אוקטובר. מספר המשרות הפנויות ירד באוקטובר בשלושת אלפים איש, אך הוא עדיין גבוה ועמד על 147 אלף משרות פנויות, והשכר במגזר הפרטי נמצא במגמת עלייה.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה נצטבר עודף תקציבי של 33.3 מיליארד ש"ח זאת לעומת גירעון של 51.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העודף התקציבי ב-12 החודשים האחרונים שמסתיים בספטמבר 2022 הגיע לשיעור של 0.9% מהתוצר. ההסבר העיקרי לירידת הגירעון הוא גידול בשיעור חד של כ-20% בהכנסות המדינה ממסים שמקורו בצמיחה, בריבוי עסקות נדל"ן ובעליית מחירי הנכסים. ההוצאות גדלו בשיעור מתון יחסית של 5.0% (ללא סיוע כלכלי של תקופת הקורונה). בראשון לחודש נובמבר 2022 התקיימו בחירות כלליות לכנסת. בעת כתיבת סקירה זו מתקיימים דיונים להרכבת ממשלה.

העלייה באינפלציה בעולם הביאה להאצה של קצב עליות הריבית ברוב המדינות המפותחות, זאת בכדי להתאים כמה שיותר מהר את רמת הריבית לסביבת האינפלציה, ולמנוע מצב בו האינפלציה מתבססת ברמה גבוהה. ריבית בנק ישראל עלתה ברבעון השני של השנה מרמה של 0.75% לרמה של 2.0%. באוקטובר עלתה הריבית לרמה של 2.75%, ובנובמבר ל-3.25%. שוקי הכספים מגלמים עליות ריבית נוספות עד לרמה של כ-3.75% בחצי השנה הקרובה.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" עלה ברבעון השלישי של שנת 2022 בשיעור גבוה של 1.2%. מדד המחירים בגין חודש ספטמבר 2022 עלה בשיעור של 0.2%, והוא גבוה ב-4.6% לעומת המדד בספטמבר אשתקד. מרבית סעיפי המדד המרכזיים נמצאים ברמה שגבוהה מהגבול העליון של יעד האינפלציה, ובחודשים האחרונים עליות המחירים בלטו בענפי השירותים, ובעיקר במחירי הדיור (שכר-דירה). בשנה האחרונה התייקר סעיף הדיור בשיעור של 5.6%. מחירי ההובלה בעולם רשמו ירידה חדה במהלך הרבעון השלישי של שנת 2022, וירידה נרשמה גם בחלק גדול ממחירי הסחורות. יחד עם זאת, שוק העבודה הדוק והשכר במגזר הפרטי נמצא במגמת עלייה, ואלו מהווים גורמי סיכון שעשויים לעכב את הירידה באינפלציה. שוק ההון צופה בשנה הקרובה, נכון לחודש נובמבר 2022, אינפלציה שנמצאת בתוך היעד (2.6%) ורמה דומה בשנים הקרובות.

השקל פוחת במהלך הרבעון השלישי של השנה בשיעור של 1.2% מול הדולר האמריקאי, ומול סל המטבעות הוא יוסף ב-3.2%. תנודות שערי החליפין ברבעון זה שיקפו בעיקר את התחזקות הדולר בשוקי המטבע בעולם. בנק ישראל לא רכש מטבע-חוץ במהלך תקופה זו, ויתרות מטבע-חוץ ירדו לרמה של 186 מיליארד דולר בעיקר כתוצאה משערוכים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

שוקי הכספים והון

השוקים הפיננסיים הושפעו מסביבת האינפלציה הגבוהה, עליות הריבית החדות והתגברות החששות מפגיעה בפעילות הכלכלית. במרבית מדדי המניות בעולם נמשכו הירידות שהחלו כבר ברבעון הראשון של השנה. בסיכום הרבעון השלישי של שנת 2022 מדד ה-S&P500 בארצות-הברית ירד בשיעור של 5.3% והשלים ירידה מצטברת של 24.8% מתחילת השנה, מדד המניות האירופי היורוסטוקס 50 ירד ב-4.0% והשלים ירידה מצטברת של 22.8% ומדד ת"א 125 נותר ברבעון השלישי בקירוב ללא שינוי, אך ירד מתחילת השנה ב-8.4% (במונחי מטבע מקומי).

מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים בבורסה בתל-אביב ירדו ברבעון השלישי של 2022 לרמה של 2.2 מיליארד שקל לעומת רמה של 2.4 מיליארד שקל ברבעון השני ו-2.6 מיליארד שקל ברבעון הראשון של שנת 2022.

ברבעון השלישי של שנת 2022 נמשכה העלייה החדה בתשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים בארצות-הברית ובישראל. בארצות-הברית תשואת איגרת-החוב הממשלתית לטווח של עשר שנים עלתה מרמה של 3.0% בסוף הרבעון השני של 2022 לרמה של 3.8% בסוף הרבעון השלישי. גם בישראל נרשמה עלייה בתשואות, ותשואת איגרת ממשלתית לטווח של עשר שנים עלתה בתקופה זו מרמה של 2.7% ל-3.4%. החשש הגובר ממיתון בעולם, וצפי להמשך עלייה בריביות הביא להיפוך של העקום בארצות-הברית ולהשתטחות העקום בישראל בחודשים אוקטובר ומחצית נובמבר.

בסיכום הרבעון השלישי של שנת 2022 מדד אגרות-החוב הממשלתיות השקליות ירד בשיעור של כ-2.8% ומדד אגרות-החוב הממשלתיות הצמודות ירד בכ-2.5%, ובשניהם נרשמו ירידות ממוצעות של כ-9.5% מתחילת השנה.

מדד אגרות-החוב הקונצרניות ירד ברבעון השלישי ב-1.6% ומרווחי התשואה לעומת אגרות-החוב הממשלתיות עלו לרמה של כ-2.2% לעומת 1.6% בסוף 2021. לאחר התמתנות במחצית הראשונה של השנה, גיוסי ההון של החברות הישראליות הלא פיננסיות באמצעות אגרות-חוב שבו לגדול והסתכמו בכ-17.1 מיליארד שקל ברבעון השלישי של 2022. יותר מ-60% מהגיוסים היו של חברות נדל"ן.

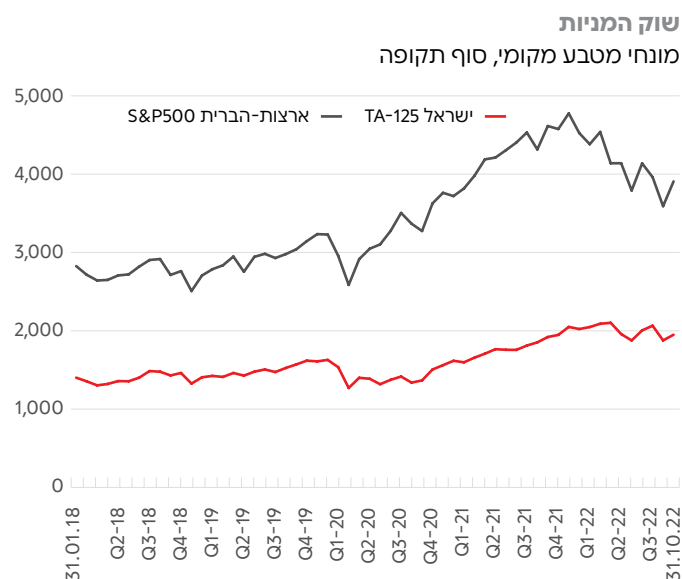
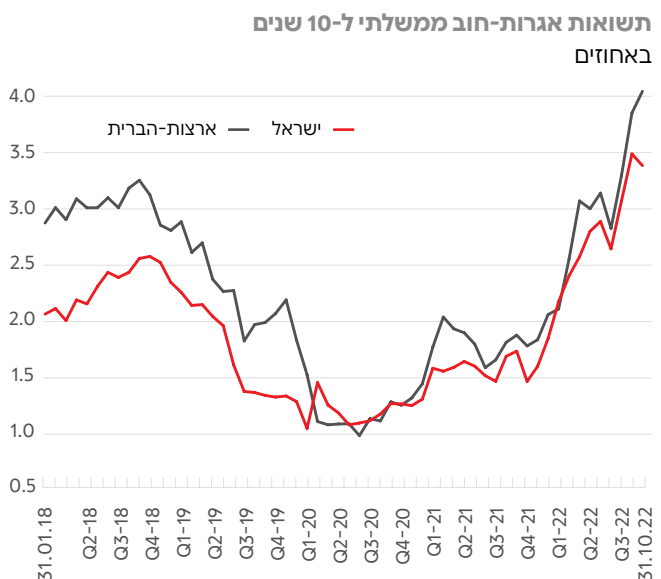
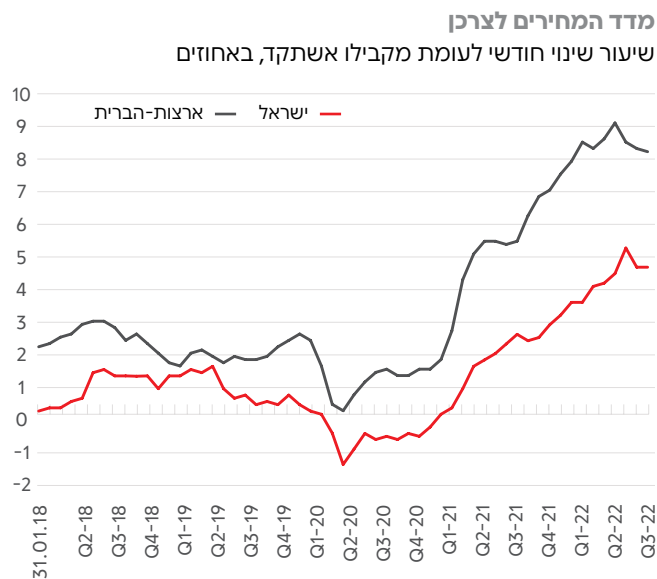
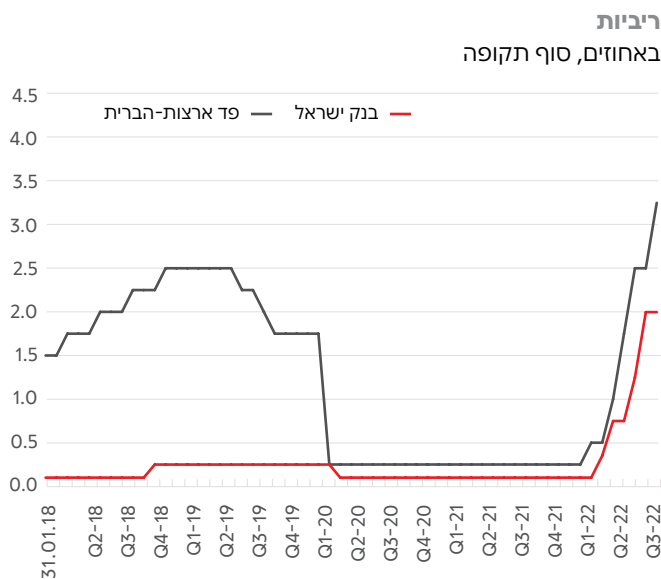
טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין

לשנת 2021	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2021	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2022	
2.4%	2.2%	4.4%	0.8%	1.2%	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים ה"דוע"
(3.3%)	0.4%	13.9%	(1.0%)	1.2%	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(10.8%)	(5.3%)	(1.0%)	(3.6%)	(4.1%)	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(6.7%)	(5.6%)	6.6%	(2.4%)	(0.6%)	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי
(46.1%)	(15.9%)	(18.0%)	(2.8%)	(9.0%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	
0.10%	0.10%	0.10%	0.75%	2.00%	שיעור הריבית בסוף התקופה

תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתי, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בפרק סקירת הסיכונים, בהמשכו של דוח זה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.

הבנק מעריך כי שילוב של גורמים כלכליים ופוליטיים-מדיניים הגבירו בחודשים האחרונים משמעותית את הסיכונים בכלכלה העולמית כאשר השפעתם של אלו על הכלכלה הישראלית והבנק עשויה להיות משמעותית. הכלכלה העולמית מתמודדת עם השפעות מאוחרות של תקופת מגפת הקורונה והמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית המרחיבות שנלוו לה. שיעורי האינפלציה בעולם רשמו זינוק חד, בתחילה כתגובה לעליית מחירי האנרגיה והסחורות והשפעות הפוליטיות, מדיניות וכלכליות של המלחמה באוקראינה, אך ככל שנקף הזמן עליות המחירים הפכו לרוחביות. מרבית הבנקים המרכזיים בעולם, ובכלל זה בנק ישראל, החלו בתהליך של צמצום מוניטרי והעלאת ריבית. תהליך העלאת הריבית הביא להתאמה כלפי מטה של מחירי נכסים פיננסיים, ובכלל זה מניות ואגרות-חוב, לתנודתיות בשווקים ולחששות מפני מיתון אפשרי כתוצאה מהמשך העלאות הריבית, מיתון שניצני נראים כבר בחלק מהמדינות. בעוד שלעליית הריביות של הבנקים המרכזיים בארץ ובארצות-הברית פוטנציאל להעלאת רווחי הבנק, הבנק ולקוחותיו חשופים למחירי הנכסים הפיננסיים, ואלו גם בעלי השפעה על ההון העצמי של הבנק. ככל שהמאבק בהפחתת האינפלציה יהיה ארוך יותר ויכלול העלאות ריבית אגרסיביות יותר, עלולים לעלות גם הסיכונים למיתון ועימם סיכויי האשראי אליהם חשוף הבנק. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית לעיל וסעיף בינוי ונדל"ן](#) בפרק סיכון האשראי להלן.

- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה מעצימים את הסיכון, הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.

- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות והבנקאות הפתוחה עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה מוקדם להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגזרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי הן בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.

- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. לאחרונה הבנק מגבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.

- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות.

- **סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכונים האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.1.3. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. לעיתים, מוצא לנכון רואי החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחיד של חוות הדעת על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. לעניין זה, רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב. (ב) בתמצית הדוחות הכספיים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-4,782 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 3,980 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה ברווח נבעה בעיקר מגידול בשיעור של כ-17.9% בסך הכנסות הבנק שקוזזה בחלקה מקיטון בהכנסות מהפסדי אשראי.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-14.6%, בהשוואה ל-12.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2021	30.09.2022		30.09.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
44.8%	8,871	12,846	67.3%	3,071	5,139	הכנסות ריבית
111.3%	(1,565)	(3,307)	197.0%	(506)	(1,503)	הוצאות ריבית
30.6%	7,306	9,539	41.8%	2,565	3,636	הכנסות ריבית, נטו
(71.7%)	862	244	(45.8%)	212	115	הכנסות מימון שאינן מריבית
19.8%	8,168	9,783	35.1%	2,777	3,751	רווח מימוני, נטו*
(67.0%)	(1,407)	(464)	(117.9%)	(252)	45	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7.0%	9,575	10,247	22.4%	3,029	3,706	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
12.2%	2,590	2,906	15.6%	867	1,002	עמלות והכנסות אחרות*
0.5%	5,898	5,926	(1.4%)	1,999	1,972	הוצאות תפעוליות ואחרות
15.3%	6,267	7,227	44.2%	1,897	2,736	רווח לפני מסים
8.5%	2,334	2,533	37.2%	705	967	הפרשה למסים על הרווח
19.3%	3,933	4,694	48.4%	1,192	1,769	רווח לאחר מסים
128.2%	39	89	33.3%	12	16	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
						רווח נקי:
20.4%	3,972	4,783	48.3%	1,204	1,785	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(112.5%)	8	(1)	(100.0%)	3	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
20.2%	3,980	4,782	47.9%	1,207	1,785	המיוחס לבעלי מניות הבנק
13.3%	12.9%	14.6%	39.9%	11.3%	15.9%	תשואת הרווח הנקי**

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

** בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שונתה החל משנת 2022 שיטת המרת התשואה הרבעונית למונחים שנתיים מחישוב מעריכי לחישוב ליניארי. מספרי השוואה הוצגו מחדש כדי להתאים לאופן החישוב בשנת 2022.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

הרווח מפעילות מימון כולל בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי בשערי חליפין ובמדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות מטבע-חוץ ומדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

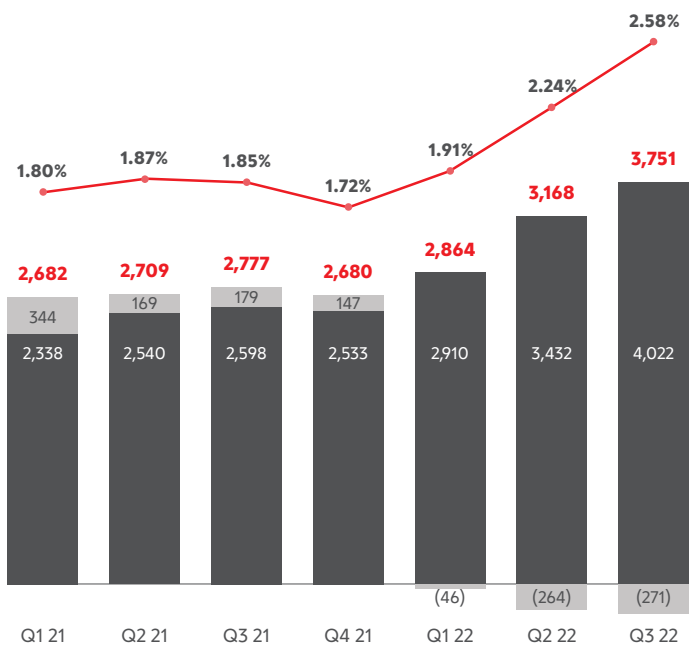
השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2021	30.09.2022		30.09.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
44.8%	8,871	12,846	67.3%	3,071	5,139	הכנסות ריבית
111.3%	(1,565)	(3,307)	197.0%	(506)	(1,503)	הוצאות ריבית
30.6%	7,306	9,539	41.8%	2,565	3,636	הכנסות ריבית, נטו
(71.7%)	862	244	(45.8%)	212	115	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
19.8%	8,168	9,783	35.1%	2,777	3,751	סך הרווח המימוני המדווח
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:						
(78.2%)	165	36	(93.0%)	57	4	הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
(143.4%)	505	(219)	(149.2%)	120	(59)	רווח (הפסד) מהשקעות במניות
	1	(349)	847.6%	(21)	(199)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
(333.3%)	21	(49)	(173.9%)	23	(17)	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים, ואחרים ⁽²⁾
(184.0%)	692	(581)	(251.4%)	179	(271)	סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
38.6%	7,476	10,364	54.8%	2,598	4,022	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

- השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 - כולל השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 - רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.
- מזה: בגין השפעות שינויים במדד, הכנסה בסך 330 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2022 בהשוואה להכנסה בסך 159 בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסה בסך 1,147 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בהשוואה להכנסה בסך 361 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

תרשים 2-2: רווח מימוני נטו

● סך הרווח המימוני המדווח • השפעות שאינן מפעילות שוטפת
 ● הכנסות מימון מפעילות שוטפת ← מרווח מימוני מפעילות שוטפת

הרווח המימוני מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם בסך של 10,364 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 7,476 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה מהשפעת הגידול בהיקפי האשראי, מגידול בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות ומהשפעות עליית שיעורי הריבית השקלית והדולרית.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בסך של 9,783 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 8,168 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של כ-19.8%. העלייה נבעה מגידול ברווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל. מנגד, חל קיטון ברווחים מאגרות-חוב והפסד מהשקעה במניות ומשינוי בפרטים בין השווי ההוגן של גזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, זאת בהשוואה לרווחים בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30.09.2021		30.09.2022		30.09.2021		30.09.2022		
שיעור הכנסה (הוצאה)*	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)*	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
2.28%	8,871	2.96%	12,846	2.28%	3,071	3.53%	5,139	הכנסות ריבית
(0.72%)	(1,565)	(1.33%)	(3,307)	(0.67%)	(506)	(1.75%)	(1,503)	הוצאות ריבית
1.56%	7,306	1.63%	9,539	1.61%	2,565	1.78%	3,636	הכנסות ריבית, נטו
1.88%		2.20%		1.91%		2.50%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

* בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שונתה החל משנת 2022 שיטת החישוב של שיעורי הכנסה (הוצאה), באופן עיקרי עם שינוי שיטת חישוב התשואה הרבעונית. מספרי השוואה הוצגו מחדש כדי להתאים לאופן החישוב בשנת 2022.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 חלה עלייה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה מעלייה בהיקף הנכסים וההתחייבויות, מגידול בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות, ומעלייה בשיעורי הריבית השקלית והדולרית. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 חלה עלייה ביחס בין הכנסות ריבית, נטו לבין יתרת נכסים נושאי ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד בשיעור של 0.32%. מחד, חלה עלייה הנובעת מגידול בהכנסות ריבית, נטו, בעיקר עקב עלייה בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות, ועלייה בשיעורי הריבית השקלית והדולרית. מנגד, חלה ירידה הנובעת מגידול ביתרה הממוצעת של הנכסים נושאי ריבית. לפרטים נוספים ראה [פרק שיעורי הכנסות והוצאות ריבית](#) בדוח ממשל תאגידי.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בהכנסה בסך של כ-464 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 1,407 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסה הפרטנית, נטו הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בהכנסה בסך של כ-709 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-492 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות נבע מקיטון בהפרשה הפרטנית נטו בתקופה, שהושפע בעיקרו ממספר מצומצם של לוויים.

ההוצאה הקבוצתית, נטו, הסתכמה להוצאה בסך של כ-245 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, בהשוואה להכנסה בסך של כ-915 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה בתקופה המקבילה אשתקד נבעה בעיקר מהשיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים ובתחזיות הכלכליות, בין היתר, בהשפעת הסרת מרבית ממגבלות הקורונה וכן מהירידה הניכרת בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים. ההוצאה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הושפעה בעיקר מהמשך הגידול בתיק האשראי ומגידול בהתאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות חזויות, עליית אי-הודאות בתנאים הכלכליים ועליית ההסתברות למשבר. מנגד השיפור שחל במדדי הסיכון בתיק, קיזז השפעה זו. למידע נוסף בדבר היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) ראה [ביאור 1.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים, ולגבי התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן [וביאור 13](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 2-5: ההוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.2021	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2022	
במיליוני ש"ח				
330	315	112	45	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(822)	(1,024)	(300)	(196)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(492)	(709)	(188)	(151)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
(915)	245	(64)	196	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
(1,407)	(464)	(252)	45	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:				
(759)	(532)	(253)	(22)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(231)	34	9	(4)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדירור
(417)	7	(8)	69	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	27	-	2	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
(1,407)	(464)	(252)	45	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי

ב-%

שיעור ההוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור: ⁽¹⁾				
0.14%	0.11%	0.13%	0.05%	שיעור ההוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
(0.24%)	0.20%	0.06%	0.25%	שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽²⁾
(0.58%)	(0.18%)	(0.30%)	0.05%	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽²⁾
(0.10%)	(0.03%)	(0.21%)	(0.03%)	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
(6.60%)	(1.98%)	(13.70%)	(1.85%)	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-2,906 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,590 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, כמפורט להלן.

ההכנסות מעמלות תפעוליות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-2,776 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,457 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ממרבית תחומי הפעילות בדגש על עלייה בעמלות ניהול חשבון, עמלות כרטיסי אשראי, עמלות הפרשי המרה ועמלות מעסקי מימון, זאת בהשפעת הסרת מרבית ממגבלות הקורונה והצמיחה בפעילות העסקית. הגידול בעמלות כרטיסי אשראי הושפע גם מעדכון הסכם התפעול עם ישראלכרט שבתוקף מיום 1 באפריל 2022 והם כללו סך של כ-95 מיליון ש"ח בגין הרבעון השני והשלישי של שנת 2022. לפרטים ראה **ביאור 10(א)6** בתמצית דוחות הכספיים.

ההכנסות האחרות שנובעות בעיקרן מרווחים ממכירת נדל"ן הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-130 מיליון ש"ח בהשוואה ל-133 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות

	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2021	30.09.2022		30.09.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
עמלות						
דמי ניהול חשבונות	576	652	13.2%	197	223	
פעילות בניירות-ערך	601	588	(0.5%)	186	185	
כרטיסי אשראי, נטו	200	339	136.0%	75	177	
טיפול באשראי	161	168	15.1%	53	61	
עמלות מעסקי מימון	447	498	1.2%	161	163	
הפרשי המרה	205	244	21.4%	70	85	
עמלות אחרות	267	287	(6.3%)	96	90	
סך-הכל עמלות תפעוליות	2,457	2,776	17.4%	838	984	
סך-הכל אחרות	133	130	(37.9%)	29	18	
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות	2,590	2,906	15.6%	867	1,002	

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-5,926 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,898 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-7: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2021	30.09.2022		30.09.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שכר						
אחזקה ופחת בניינים וציוד	985	1,077	15.1%	332	382	
הוצאות אחרות	1,499	1,544	-	514	514	
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	5,898	5,926	(1.4%)	1,999	1,972	

הוצאות השכר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-3,305 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,414 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 3.2%. הקיטון בהוצאות השכר נבע בעיקר מקיטון בהוצאה למענק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר בשל מענק מיוחד לרגל שנת ה-100 של הבנק בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, גידול בהוצאות השכר השוטפות קיזז חלקית קיטון זה.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-1,077 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-985 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של כ-9.3% שנבעה בעיקרה מגידול בהוצאות הפחת בגין תוכנות. מנגד חלה ירידה בהוצאות האחזקה עקב צמצום שטחים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-1,544 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,499 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מהוצאות שיווק ופרסום והוצאות בגין עמלות. גידול זה קוזז מקיטון בהוצאות המשפטיות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים וכן מירידה בהוצאות בגין צמצום הפעילות הבינלאומית.

ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בסך של 2,533 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,334 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול הנובע בעיקרו מעלייה ברווחיות השוטפת שקוזזה בחלקה בירידה בהוצאות לא מוכרות.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מס הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ברווח של 89 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהשקעות שבוצעו באמצעות פועלים אקוויטי (חברה בת בבעלות מלאה). לפרטים נוספים ראה **פרק חברות עיקריות** להלן.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ברווח בסך של 1 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בסך של 4,782 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 3,980 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה, המיוחס לבעלי מניות הבנק, בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-3.58 ש"ח, בהשוואה ל-2.98 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 8-2: רווח כולל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.2021	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2022	
במיליוני ש"ח				
3,972	4,783	1,204	1,785	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(8)	1	(3)	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,980	4,782	1,207	1,785	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:				
(610)	(3,257)	(111)	(971)	התאמות נטו, בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
(193)	742	(173)	175	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(803)	(2,515)	(284)	(796)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
271	822	93	261	השפעת המס המתייחס
(532)	(1,693)	(191)	(535)	(הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	(2)	-	-	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(532)	(1,691)	(191)	(535)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
3,440	3,090	1,013	1,250	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(8)	(1)	(3)	-	הרווח (הפסד) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,448	3,091	1,016	1,250	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בסך של 3,091 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 3,448 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הושפע מירידה בסך של כ-3.3 מיליארד ש"ח בהתאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הנובעת מעלייה של כ-3.0% בריבית השקלית ועלייה של למעלה מ-3.0% בריבית הדולרית לטווח הביניים. מנגד, הגידול ברווח הנקי ועלייה בהתאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים, בשל עלייה בריבית השקלית הצמודה, קיזזו חלקית ירידה זו.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-658.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-638.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח		
3.1%	638,781	658,336	סך-כל הנכסים
8.2%	352,623	381,582	אשראי לציבור, נטו
(23.2%)	189,283	145,423	מזומנים ופיקדונות בבנקים
26.7%	71,105	90,078	ניירות-ערך
0.5%	525,072	527,699	פיקדונות הציבור
2.7%	25,582	26,263	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
5.5%	42,735	45,068	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

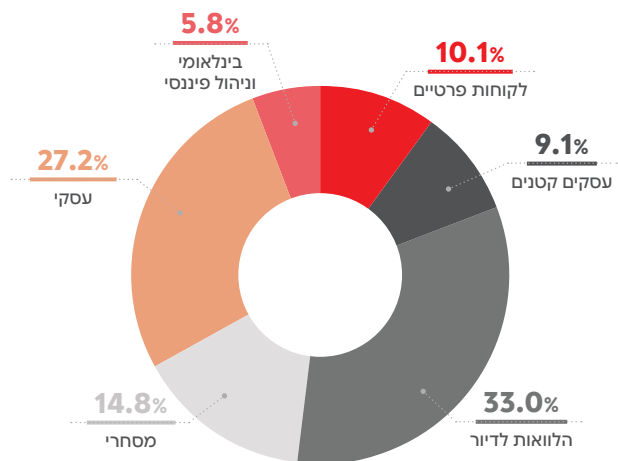
2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות גישת ההנהלה

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח		
(1.5%)	39,139	38,535	לקוחות פרטיים
2.6%	33,899	34,770	עסקים קטנים
9.7%	114,633	125,769	הלוואות לדיר
7.0%	52,758	56,470	מסחרי
7.5%	96,335	103,604	עסקי
22.1%	13,946	17,030	פעילות בינלאומית
182.5%	1,913	5,404	ניהול פיננסי
8.2%	352,623	381,582	סך-הכל

תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2022

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

חביונות בעייתיות

טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾⁽²⁾

31.12.2021		⁽¹⁾ 31.12.2021 פרופורמה		30.09.2022				
חופ-מאזני סך-הכל	מאזני	חופ-מאזני סך-הכל	מאזני	חופ-מאזני סך-הכל	מאזני	חופ-מאזני סך-הכל	מאזני	
במיליוני ש"ח								
4,447	812	3,635	4,785	812	3,973	3,849	815	3,034
1,518	152	1,366	1,115	152	963	611	21	590
3,806	658	3,148	3,871	658	3,213	3,372	497	2,875
9,771	1,622	8,149	9,771	1,622	8,149	7,832	1,333	6,499
7,926	1,458	6,468	7,796	1,433	6,363	6,723	1,151	5,572
679	-	679	84	-	84	76	-	76

- (1) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. במסגרת זו, בין היתר, שונו סיווגי החובות הבעייתיים - בוטל המונח פגום ובמקומו מוצג אשראי וסיכון אשראי לא צובר וכן הלוואות לדיור בפיגור של 90 יום או יותר סווגו כאשראי לא צובר. בטבלה זו מוצגים נתוני 31 בדצמבר 2021 טרם יישום ההוראות החדשות וכן נתוני פרופורמה להשפעת שינוי בסיווגים והשינוי בהפרשה להפסדי אשראי בעקבות יישום ההוראה כאמור. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- (2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (3) ליום 31 בדצמבר 2021 פגום.
- (4) ליום 31 בדצמבר 2021 חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחופ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

ברבעון השלישי המשיכה מגמת הירידה בהיקף החובות הבעייתיים, בכל סיווגי הבעייתיות, וזאת בשל פירעון אשראי ושיפור מצב הלווים. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2021	30.09.2022	
במיליוני ש"ח			
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים			
			אשראי תעודות
(17.8%)	1,996	1,641	
			ערביות והתחייבויות אחרות*
17.3%	69,533	81,567	
			מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
5.5%	11,333	11,958	
(7.5%)	41,534	38,438	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו*
(10.7%)	97,741	87,263	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 חל קיטון במכשירים הפיננסיים החוץ-מאזניים. הקיטון נבע בעיקרו מניצול מסגרות אשראי וקיטון בהיקף המסגרות המחייבות. מנגד חל גידול בערבויות, בעיקר לרוכשי דירות אשר קיזז חלקית קיטון זה. בגין חלק מהערבויות כאמור נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושאינן סחירות בפיזור נרחב. היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 30 בספטמבר 2022 בכ-90.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-71.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, עלייה בשיעור של כ-26.7% שנבעה בעיקר מגידול בהיקף אגרות-החוב הממשלתיות. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 חל קיטון בהיקף הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב ואלה הסתכמו בסך של כ-36 מיליון ש"ח בהשוואה להכנסות בסך של כ-165 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לאור עליית עקומי הריבית השקלית והדולרית אשר התגברה בשנת 2022, נרשמה ירידה בסך של כ-3.2 מיליארד ש"ח (לפני מס) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בגין שינויים בשוויין של אגרות-החוב בתיק הזמין למכירה, בהשוואה לירידה בסך של כ-0.4 מיליארד ש"ח (לפני מס) בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתשעת החודשים הראשונים של השנה נבעה מעליית הריבית הדולרית בשיעור של למעלה מ-3% וכן עלייה בריבית השקלית בשיעור של כ-3% לטווח הביניים. השינויים בשוויין של אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה נזקפו לקרן הון. כחלק מניהול ההון של הבנק, הבנק מיתן את הירידה המצטברת שחלה בקרנות ההון וצמצם את החשיפה בגין השפעת עליית התשואות, המשפיעה על התנודתיות בקרן ההון, באמצעות הגדלת רכישות אגרות-חוב בתיק לפדיון וכן על-ידי העברה של תיק אגרות-חוב (של ממשלת ישראל ושל ממשלת ארצות-הברית) בסך של כ-3.5 מיליארד ש"ח מהתיק הזמין למכירה אל התיק המוחזק לפדיון. העברה זו בוצעה ביום 24 במרץ 2022 לנוכח השפעות ריבית חריגות ונדירות, זאת בשילוב עם המלחמה באוקראינה המשפיעה גם היא על סביבת האינפלציה והריבית בעולם ואשר העצימה את ההשפעות. קרן ההון בגין אגרות-החוב שהועברו לתיק המוחזק לפדיון הסתכמה ליום המעבר ליתרה שלילית בסך של כ-388 מיליון ש"ח. יתרה זו מוצגת בהון העצמי ומופחתת לרווח והפסד על פני משך החיים הנותרים של איגרת החוב כהתאמת תשואה. לעניין רגישות קרן ההון לשינויים בשיעורי ריבית, ראה [פרק הלימות הון להלן](#).

תיק המניות הכולל של קבוצת הבנק הסתכם לסך של כ-4.0 מיליארד ש"ח, המשקף המשך מגמת גידול בהשקעות שחלה בשנת 2021. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשם בגין תיק המניות של קבוצת הבנק הפסד בסך של כ-219 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של כ-505 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת בעיקר מהפסדים בגין ירידות שערים של מניות סחירות ביחס לעליות משערוך מניות בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 13-2: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		תיק למסחר		זמין למכירה		מוחזק לפדיון		
מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 30 בספטמבר 2022								
58.8%	52,946	7.0%	6,421	46.1%	41,503	5.6%	5,022	אגרות-חוב ממשלת ישראל
23.4%	21,111	0.3%	237	21.2%	19,072	2.0%	1,802	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.8%	1,659	-	-	1.8%	1,659	-	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
84.1%	75,716	7.3%	6,658	69.1%	62,234	7.6%	6,824	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.3%	300	-	-	-	-	0.3%	300	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
11.2%	10,057	1.8%	1,605	9.4%	8,452	-	-	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
11.5%	10,357	1.8%	1,605	9.4%	8,452	0.3%	300	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
4.4%	4,005	-	-	4.4%	4,005	-	-	מניות*
100.0%	90,078	9.1%	8,263	82.9%	74,691	7.9%	7,124	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2021								
55.3%	39,328	6.7%	4,774	48.3%	34,358	0.3%	196	אגרות-חוב ממשלת ישראל
28.5%	20,286	4.4%	3,161	24.1%	17,125	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.6%	1,159	0.0%	2	1.6%	1,157	-	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
85.5%	60,773	11.2%	7,937	74.0%	52,640	0.3%	196	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.4%	312	-	-	-	-	0.4%	312	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
9.0%	6,370	1.4%	1,002	7.5%	5,368	-	-	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
9.4%	6,682	1.4%	1,002	7.5%	5,368	0.4%	312	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
5.1%	3,650	-	-	5.1%	3,650	-	-	מניות*
100.0%	71,105	12.6%	8,939	86.7%	61,658	0.7%	508	סך-הכל ניירות-ערך

* מניות שאינן למסחר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 14-2: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

יתרה ליום				
31.12.2021		30.09.2022		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
6.7%	447	3.3%	340	כרייה וחציבה
15.7%	1,050	12.6%	1,302	תעשייה
5.4%	359	2.7%	279	אספקת חשמל ומים
3.3%	222	3.2%	331	מידע ותקשורת
57.5%	3,843	68.4%	7,093	בנקים ומוסדות פיננסיים
0.6%	41	3.4%	355	מסחר
4.8%	318	2.1%	213	תחבורה ואחסנה
6.0%	402	4.3%	444	ענפים אחרים
100.0%	6,682	100.0%	10,357	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15.ב.](#) בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה ואגרות-חוב זמינות למכירה שהועברו לתיק המוחזק לפדיון, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 15-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח		
0.5%	525,072	527,699	פיקדונות הציבור
(15.7%)	11,601	9,779	פיקדונות מבנקים
(35.4%)	752	486	פיקדונות הממשלה
0.1%	537,425	537,964	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה בסך של כ-538.0 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה בסוף שנת 2021. בשל עליית שיעורי הריבית, חלה עלייה בפיקדונות לזמן קצוב כנגד ירידה בפיקדונות שאינם נושאים ריבית ופיקדונות לפי דרישה.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 16-2: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2021	30.09.2022	
	במיליוני ש"ח		
(6.5%)	872,710	815,878	ניירות-ערך ⁽¹⁾

(1) לזכות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת ושירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

הקטון בהיקף ניירות-ערך של לקוחות קבוצת הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הושפע בעיקרו מהירידות של מחירי נכסים פיננסיים בשווקים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-26.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-25.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של כ-2.7%. הגידול נבע בעיקר מהנפקת כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.

בחודש מרץ 2022, הנפיק הבנק לציבור אגרות-חוב בהיקף של כ-2 מיליארד ש"ח וכן כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק, בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח.

ביום 11 במאי 2022, קיבל הבנק את אישור רשות ניירות-ערך להארכת תשקיף המדף של הבנק מחדש מאי 2020 בשנה נוספת, עד ליום 17 במאי 2023. בתחילת חודש נובמבר 2022 ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון הנדחים (סדרה ג') בהיקף של כ-1.7 מיליארד ש"ח. שטרי ההון הנדחים (סדרה ג') אינם מוכרים בהון הפיקוחי החל מחודש ינואר 2022.

הבנק בוחן הנפקה לפי דוח הצעת מדף של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים ושל אגרות-חוב סמוך לאחר פרסום דוחות אלה. ובהקשר זה פרסם במהלך חודש נובמבר 2022 טיוטות שטרי נאמנות של סדרות כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב. לפרטים נוספים ראה [פרק הלימות הון](#) להלן.

טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 30 בספטמבר 2022		
הערך במאזן	מזה: סחיר*	הערך במאזן	מזה: סחיר*	
במיליוני ש"ח				
9,580	11,211	9,459	11,555	כתבי התחייבות נדחים
14,371	14,371	14,708	14,708	אגרות-חוב
23,951	25,582	24,167	26,263	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

* כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי.

טבלה 2-18: מכשירים נגזרים

31.12.2021			30.09.2022			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
401,309	4,566	4,075	857,422	11,476	11,701	חוזי ריבית
356,848	7,263	6,282	400,812	9,380	11,655	חוזי מטבע
157,552	2,558	2,624	183,188	5,178	5,184	חוזים בגין מניות
198	3	3	186	7	7	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
915,907	*14,390	12,984	1,441,608	*26,041	*28,547	סך-הכל

* מזה: שווי הוגן נטו של נכסים והתחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 66 ו-15 מיליוני ש"ח, בהתאמה (31.12.2021: התחייבויות בסך של 40 מיליוני ש"ח) אשר נכללו במאזן בסעיף פיקדונות הציבור.

יתרות השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים ליום 30 בספטמבר 2022 עלו בהיקפים משמעותיים במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה באותו תאריך, בעיקר לנוכח השינויים החדים בשערי מטבע-חוץ ובשיעורי הריבית ובמדדי מניות בתקופה. כמו-כן, יתרות הערך הנקוב עלו כתוצאה מהשפעת השינויים בשערי המטבע ובשל גידול בהיקפי הפעילות. הבנק פועל לרוב עם הצדדים הנגדיים במסגרת הסכמי קיזוז וביטחונות שמטרתם לצמצם את חשיפת האשראי הנובעת מהפעילות במכשירים נגזרים של צדדים אלה.

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 הינו 1,336,837,006 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 540,105 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").
לפרטים בדבר ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה, ראה פרק "עניינים אחרים" בדוח ממשל תאגידי להלן.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגית הצמיחה של הבנק.

במועד אישור הדוחות הכספיים לשנת 2021 ואלה של הרבעון הראשון לשנת 2022 החליט הדירקטוריון לשמר עודפי הון שנצברו ולא להכריז על חלוקת דיבידנד על רקע תעדוף המשך יישומה של אסטרטגיית צמיחה.

דירקטוריון הבנק החליט ברבעון שני 2022 על חזרה למתווה של חלוקות דיבידנד שוטפות לצד המשך שמירה על צמיחה מאוזנת. החלוקות תהיינה בכפוף לתוצאות הבנק, התפתחויות בשווקים ובתנאים המאקרו כלכליים, השפעת יישום הוראות רגולטוריות ובהתאם למבחנים על-פי דין.

בתאריך 14 באוגוסט 2022 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 403 מיליון ש"ח, המהווה כ-30% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2022 ואשר שולם ביום 7 בספטמבר 2022.

במועד אישור דוחות כספיים אלה הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 536 מיליון ש"ח, המהווה כ-30% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2022 ואשר ישולם ביום 11 בדצמבר 2022.

טבלה 19-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
22.11.2022	11.12.2022	באגורות	במיליוני ש"ח
14.08.2022	07.09.2022	40.095	536.0
15.11.2021	08.12.2021	30.146	403.0
01.08.2021	18.08.2021	64.499	862.0
		46.152	616.8

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2022 מכשירים אלו אינם נכללים עוד בהון הפיקוחי.

יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס הון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2022, הינם 10.23%-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון יחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון.

הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית חסרת סיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח וכ-0.4 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.

שינויים מהותיים בהון

הנפקה של כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מרץ 2022, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי התחייבות כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה של ירידת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מ-5.0%. כתבי התחייבות נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. כתבי התחייבות הינם לתקופה של 11 שנים כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לקיומם של תנאים מסוימים. כתבי התחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית קבועה בשיעור של 0.84%. ככל שכתבי התחייבות לא יפרעו בפירעון מוקדם לאחר 6 שנים אז הריבית תעודכן בהתאם לתשואה השנתית על אגרות-חוב מדינת ישראל צמודה בתוספת מרווח.

בתחילת חודש נובמבר 2022 ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון הנדחים (סדרה ג') בהיקף של כ-1.7 מיליארד ש"ח. שטרי ההון הנדחים (סדרה ג') אינם מוכרים בהון הפיקוחי החל מחודש ינואר 2022.

הבנק בוחן הנפקה לפי דוח הצעת מדף של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים ושל אגרות-חוב סמוך לאחר פרסום דוחות אלה. ובהקשר זה פרסם במהלך חודש נובמבר 2022 טיוטות שטרי נאמנות של סדרות כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.

לפרטים נוספים בדבר התאמות פיקוחיות וניכויים ובדבר השפעות נוספות על הון והלימות הון, לרבות בגין הוראות שטרם הגיע מועד יישומן, ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) ראה [ביאור 1.1.g](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר העברת אגרות-חוב מהתיק הזמין לתיק המוחזק לפדיון, ראה [סעיף נירות-ערך](#) לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 20-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
			במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
42,772	42,803	45,262	הון עצמי רובד 1
244	244	-	הון רובד 1 נוסף
43,016	43,047	45,262	סך-הכל הון רובד 1
12,490	9,391	13,252	הון רובד 2
55,506	52,438	58,514	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
363,588	356,739	378,342	סיכון אשראי
4,097	3,605	5,658	סיכונים שוק
22,595	22,634	23,914	סיכון תפעולי
390,280	382,978	407,914	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
10.96%	11.18%	11.10%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
11.02%	11.24%	11.10%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.22%	13.69%	14.34%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.21%	9.20%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
12.50%	12.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:

- הקלות בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2022 (0.06% ליום 31 בדצמבר 2021 ו-0.08% ליום 30 בספטמבר 2021).
- השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.08% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2022.
- הקלות בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסת בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.03% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2022.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי שנדרשו בתקופת הוראת השעה ועד לתום תוקף הוראת השעה ביום 31 בדצמבר 2021 הינם 9.0% ו-12.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה.

הגידול ביחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2022 בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2021, נובע בעיקר מהרווח הנקי לתקופה, מירידה ביתרות האשראי החוץ-מאזני ועלייה בהיקף ביטוח האשראי והערבויות. גידול זה קוזז בעיקר מהירידה בקרנות ההון עקב עליית עקומי הריבית ומהגידול בנכסי הסיכון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

טבלה 2-1: יחס מינוף

31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
			במיליוני ש"ח
			בנתוני המאוחד
43,016	43,047	45,262	הון רובד *1
713,511	680,634	732,928	סך החשיפות*
			באחוזים
6.03%	6.32%	6.18%	יחס מינוף
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור 9.ט](#), בתמצית הדוחות הכספיים). השפעת ההקלות בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2022, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 (ראה [ביאור 9.א](#), בתמצית הדוחות הכספיים). השפעת ההקלות בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 30 בספטמבר 2022 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 12 בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2021](#).

טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
3,751	199	3,552	-	620	101	521	280	784	92	1,154	רווח מימוני, נטו
1,002	9	993	34	29	23	162	75	261	34	375	עמלות והכנסות אחרות
4,753	208	4,545	34	649	124	683	355	1,045	126	1,529	סך הכנסות
45	33	12	-	25	-	(51)	(97)	70	1	64	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,972	123	1,849	6	104	48	176	104	458	50	903	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,736	52	2,684	28	520	76	558	348	517	75	562	רווח (הפסד) לפני מסים
967	21	946	10	186	25	200	130	178	26	191	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,785	31	1,754	18	350	51	358	218	339	49	371	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
386,775	19,035	367,740	-	-	2,196	104,582	38,107	61,397	830	160,628	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
527,699	23,370	504,329	-	-	91,821	79,035	34,155	98,780	36,346	164,192	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

דוח הדייקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
2,777	139	2,638	-	800	26	353	207	510	12	730	רווח מימוני, נטו
867	8	859	42	30	24	129	74	220	38	302	עמלות והכנסות אחרות
3,644	147	3,497	42	830	50	482	281	730	50	1,032	סך הכנסות
(252)	9	(261)	-	-	-	(148)	(83)	(31)	-	1	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,999	121	1,878	22	113	32	157	104	479	47	924	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,897	17	1,880	20	717	18	473	260	282	3	107	רווח (הפסד) לפני מסים
705	29	676	7	264	6	174	94	99	2	30	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,207	(12)	1,219	13	468	12	299	166	183	1	77	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
340,347	16,015	324,332	-	-	3,477	85,342	35,539	56,060	701	143,213	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
505,483	20,141	485,342	-	-	95,137	74,123	33,777	90,714	33,708	157,883	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 19.7 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
9,783	504	9,279	-	2,233	191	1,289	734	1,924	144	2,764	רווח מימוני, נטו
2,906	28	2,878	181	101	74	442	241	737	113	989	עמלות והכנסות אחרות
12,689	532	12,157	181	2,334	265	1,731	975	2,661	257	3,753	סך הכנסות
(464)	84	(548)	-	25	3	(529)	(200)	112	1	40	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,926	340	5,586	47	310	126	490	316	1,415	148	2,734	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,227	108	7,119	134	1,999	136	1,770	859	1,134	108	979	רווח (הפסד) לפני מסים
2,533	54	2,479	50	682	46	633	309	388	37	334	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
4,782	53	4,729	84	1,406	90	1,137	550	746	71	645	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
386,775	19,035	367,740	-	-	2,196	104,582	38,107	61,397	830	160,628	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
527,699	23,370	504,329	-	-	91,821	79,035	34,155	98,780	36,346	164,192	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
8,168	376	7,792	-	2,453	77	966	608	1,504	34	2,150	רווח מימוני, נטו
2,590	29	2,561	178	84	73	363	212	651	113	887	עמלות והכנסות אחרות
10,758	405	10,353	178	2,537	150	1,329	820	2,155	147	3,037	סך הכנסות
(1,407)	13	(1,420)	-	-	-	(559)	(179)	(34)	-	(648)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,898	377	5,521	71	314	103	451	313	1,416	139	2,714	הוצאות תפעוליות ואחרות
6,267	15	6,252	107	2,223	47	1,437	686	773	8	971	רווח (הפסד) לפני מסים
2,334	65	2,269	39	758	17	551	262	284	3	355	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
3,980	(50)	4,030	68	1,512	30	886	424	489	5	616	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
340,347	16,015	324,332	-	-	3,477	85,342	35,539	56,060	701	143,213	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
505,483	20,141	485,342	-	-	95,137	74,123	33,777	90,714	33,708	157,883	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 19.7 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס למגזר משקי בית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-645 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-616 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות והכנסות אחרות שקוזזה מעלייה בהוצאות בגין מהפסדי אשראי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-2,764 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,150 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מהשפעת עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי לדיור.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-989 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-887 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול נבע בעיקרו מעלייה מעמלות בכרטיסי אשראי ומדמי ניהול חשבונות אשר קוזזו בחלקן על-ידי ירידה בעמלות מפעילות בשוק ההון.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-40 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-648 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע ברובו מהכנסות שנרשמו בתקופה המקבילה כנגד הקיטון בהפרשה הקבוצתית, לאור השיפור שחל בפרמטרים המאקרו כלכליים והמשך הירידה בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-2,734 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,714 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-160.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-149.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. גידול ביתרות האשראי נובע בעיקרו מעלייה ביתרות האשראי לדיור.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-164.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-156.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הגידול נובע מעליית הריביות השקלית והדולרית ומעבר לקוחות לאפיקים סולידיים עקב ירידות השערים בשוקים.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הבנקאות הפרטית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-71 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-144 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מהשפעת עליית הריביות השקלית והדולרית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-148 מיליון ש"ח בהשוואה ל-139 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-0.8 מיליארד ש"ח, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2021. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-36.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-33.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הגידול נובע מעליית הריביות השקלית והדולרית ומעבר לקוחות לאפיקים סולידיים עקב ירידות השערים בשווקים.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים קטנים וזעירים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-746 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-489 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה ברווח המימוני, נטו בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ומעלייה בעמלות ובהכנסות האחרות. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הרווח המימוני, נטו הסתכם ב-1,924 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,504 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מגידול בהיקפי האשראי והפיקדונות וכן מעליית הריביות השקלית והדולרית. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-737 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-651 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי, נטו, דמי ניהול חשבונות והפרשי המרה. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמו הוצאות להפסדי אשראי בסך של 112 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע ברובו מגידול בהפרשה הקבוצתית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-1,415 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,416 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-61.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-60.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-98.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-94.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הגידול נובע בעיקרו מעליית הריביות השקלית והדולרית ומעבר לקוחות לאפיקים סולידיים עקב ירידות השערים בשווקים.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים בינוניים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-550 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-424 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד וכן מגידול בהכנסות מהפסדי אשראי ומעלייה בעמלות והכנסות אחרות. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-734 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-608 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בהיקפי האשראי והפיקדונות וכן מעליית הריביות השקלית והדולרית. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-241 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-212 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות טיפול באשראי. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-200 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-179 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו בכ-316 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-313 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-38.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-34.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-33.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים גדולים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-1,137 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-886 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות והכנסות האחרות. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-1,289 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-966 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מגידול בהיקפי האשראי והפיקדונות וכן מעליית הריביות השקלית והדולרית. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-442 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-363 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון ומעלייה בעמלות משוק ההון. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמו הכנסות מהפסדי אשראי בסך של כ-529 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-559 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. התקופה המקבילה אשתקד הושפעה בעיקר משיפור הפרמטרים הכלכליים בעיקר בעקבות הסרת מגבלות הקורונה. ההכנסה בתקופת הדוח נובעת בעיקר מהכנסה בגין ירידה בהפרשה הפרטנית ופירעון של חובות בעייתיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו בכ-490 מיליון ש"ח בהשוואה ל-451 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר בשל עלייה בהוצאות השכר השוטפות במגזר. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-104.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-89.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-79.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-84.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הירידה נבעה בעיקר מהקטנת יתרות מפקידים גדולים.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס למגזר גופים מוסדיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-90 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מגידול ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-191 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מהשפעת עליית הריביות השקלית והדולרית. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-2.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-4.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הקיטון נבע בעיקר מקיטון ביתרות המשמשות לתיחום חשיפה בנגזרים. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו בכ-91.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-101.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הירידה נבעה בעיקר מהקטנת יתרות מפקידים גדולים.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס למגזר ניהול פיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-1,406 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,512 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מקיטון ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-2,233 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,453 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפסדים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים, שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, בהשוואה לרווחים בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, חלה עלייה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות, אשר קיזזה חלקית ירידה זו. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-101 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-84 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

הרווח הנקי המיוחס למגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם בסך של 84 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 68 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מקיטון בהוצאות התפעוליות. העמלות וההכנסות אחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו ב-181 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-178 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמו בכ-47 מיליון ש"ח בהשוואה ל-71 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. קיטון נובע בעיקר מירידה בהוצאות בקשר עם יישום ההסדר בעניין עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

מגזר הפעילות הבינלאומית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכם ב-53 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 50 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-123 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בהשוואה לרווח נקי של כ-88 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נובעת בעיקר מעלייה בהכנסות הריבית, נטו לאור הגידול ביתרות האשראי. עלייה זו קוזזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי לנוכח התאמות מאקרו כלכליות.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-45 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בהשוואה להפסד בסך של כ-115 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נובע מירידה בהוצאות בקשר עם צמצום הפעילות ויישום ההסדר בעניין עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם בכ-19.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021.

- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-18.9 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-15.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. עיקר האשראי מקורו בפעילות ה-Middle-Market.
- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 בבנק פוזיטיב בתורכיה הסתכם בכ-0.2 מיליארד ש"ח, בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2021.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-23.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-20.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, מרביתם מקורם בסניף ניו-יורק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות ושיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לקבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור א28 בדוחות הכספיים לשנת 2021](#).

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022											
התאמות (4) סך-הכל	ניהול פיננסי (3)	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית			פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור
			מסחרי	עסקי (1)	עסקי (2)	עסקים קטנים	הלוואות לדיור				
במיליוני ש"ח											
3,751	-	659	203	569	417	348	529	1,026		רווח מימוני, נטו	
1,002	39	33	6	171	119	14	171	449		עמלות והכנסות אחרות	
4,753	39	692	209	740	536	362	700	1,475		סך ההכנסות	
45	-	28	33	(68)	(11)	(4)	20	47		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
1,972	11	123	119	196	147	111	327	938		הוצאות תפעוליות ואחרות	
2,736	28	541	57	612	400	255	353	490		רווח (הפסד) לפני מסים	
967	6	195	22	220	145	86	122	171		הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	
1,785	22	362	35	392	255	169	231	319		רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	
381,582	-	5,404	17,030	103,604	56,470	125,769	34,770	38,535		אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	
527,699	-	67,971	23,314	81,638	50,554	-	69,182	235,040		פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021											
התאמות (4) סך-הכל	ניהול פיננסי (3)	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית			פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור
			מסחרי	עסקי (2)	עסקי (1)	עסקים קטנים	הלוואות לדיור				
במיליוני ש"ח											
2,777	-	799	126	423	315	299	324	491		רווח מימוני, נטו	
867	42	37	6	151	113	19	139	360		עמלות והכנסות אחרות	
3,644	42	836	132	574	428	318	463	851		סך ההכנסות	
(252)	-	(1)	9	(233)	6	9	(40)	(2)		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
1,999	22	129	115	181	148	106	341	957		הוצאות תפעוליות ואחרות	
1,897	20	708	8	626	274	203	162	(104)		רווח (הפסד) לפני מסים	
705	3	265	23	230	100	68	56	(40)		הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	
1,207	17	456	(13)	396	174	135	106	(64)		רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	
335,297	-	2,057	14,405	89,915	49,568	109,462	32,003	37,887		אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	
505,483	-	73,061	19,981	77,134	46,597	-	63,198	225,512		פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-11,837 מיליוני ש"ח.
- (2) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-6,848 מיליוני ש"ח.
- (3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022										
התאמות ⁽⁴⁾ סך-הכל	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית			פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	רווח מימוני, נטו
			מסחרי	עסקי ⁽¹⁾	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	הלוואות לדיור			
במיליוני ש"ח										
9,783	-	2,317	475	1,470	1,107	1,010	1,252	2,152	רווח מימוני, נטו	
2,906	183	118	21	495	371	36	474	1,208	עמלות והכנסות אחרות	
12,689	183	2,435	496	1,965	1,478	1,046	1,726	3,360	סך ההכנסות	
(464)	-	45	84	(617)	(77)	34	74	(7)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
5,926	45	354	320	590	439	337	997	2,844	הוצאות תפעוליות ואחרות	
7,227	138	2,036	92	1,992	1,116	675	655	523	רווח (הפסד) לפני מסים	
2,533	47	677	49	716	402	233	227	182	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	
4,782	91	1,448	42	1,276	714	442	428	341	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	
381,582	-	5,404	17,030	103,604	56,470	125,769	34,770	38,535	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	
527,699	-	67,971	23,314	81,638	50,554	-	69,182	235,040	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021										
התאמות ⁽⁴⁾ סך-הכל	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית			פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	רווח מימוני, נטו
			מסחרי	עסקי ⁽²⁾	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	הלוואות לדיור			
במיליוני ש"ח										
8,168	-	2,454	342	1,190	896	845	962	1,479	רווח מימוני, נטו	
2,590	171	100	24	434	324	43	416	1,078	עמלות והכנסות אחרות	
10,758	171	2,554	366	1,624	1,220	888	1,378	2,557	סך ההכנסות	
(1,407)	-	-	13	(622)	(62)	(231)	(108)	(397)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
5,898	64	373	356	536	436	299	998	2,836	הוצאות תפעוליות ואחרות	
6,267	107	2,181	(3)	1,710	846	820	488	118	רווח (הפסד) לפני מסים	
2,334	38	750	59	647	321	298	178	43	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	
3,980	69	1,473	(57)	1,063	525	522	310	75	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	
335,297	-	2,057	14,405	89,915	49,568	109,462	32,003	37,887	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	
505,483	-	73,061	19,981	77,134	46,597	-	63,198	225,512	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-11,837 מיליוני ש"ח.
- (2) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-6,848 מיליוני ש"ח.
- (3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

2.6 חברות עיקריות

2.6.1 חברות בישראל

קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי, המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים: השקעות ישירות בחברות בהן ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות ופעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל. בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בכ-24.9% בפועלים אי.בי.אי. העוסקת בשירותי ייעוץ, חיתום וניהול גיוסי הון. בחודש נובמבר 2022 דרשו הבנק ופועלים אקוויטי מפועלים אי.בי.אי. לפעול לשינוי שמה של פועלים אי.בי.אי. ולחדול משימוש בשם "פועלים". הבנק שוקל חלופות לפעילות בתחום החיתום לרבות אפשרות להקמת פעילות חיתום עצמאית.

יתרת ההשקעות של פועלים אקוויטי ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה בסך של כ-3.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-2.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021. בנוסף, קיימת התחייבות להשקעה בסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח נכון ליום 30 בספטמבר 2022, בהשוואה לסך של כ-0.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021. הגידול בהיקף ההשקעות מהווה המשך ישום אסטרטגית הבנק לגידול היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים אקוויטי, בכפוף לתנאי השוק, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2025 אשר אושר בדירקטוריון הבנק.

תרומת פועלים אקוויטי לתוצאות הפעילות של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הסתכמה ברווח בסך של כ-94 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-268 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתרומה נובעת בעיקר מהשפעת ירידות שוויין של מניות סחירות במהלך התקופה השוטפת לעומת רווחים שנרשמו משיערוך מניות בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בפועלים אקוויטי (בהון ובאמצעים אחרים) הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2022 ב-3.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-3.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021.

2.6.2 חברות מחוץ לישראל

Hapoalim Ltd. (Switzerland) ("להלן: הפועלים שוויץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעבר בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

ההפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 של הפועלים שוויץ הסתכם בסך של 13 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה להפסד בסך של 29 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד. תוצאות הפעילות בשוויץ משקפות את הקיטון שחל בהוצאות הנובעות מהליכי הסגירה ובהוצאות המשפטיות בקשר עם סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi ("להלן: בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק מחזיקה בתורכיה את בנק פוזיטיף שעוסק בתחום הבנקאות העסקית.

בהתאם לאסטרטגיית הבנק, פועל הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. על רקע טענות של מי שהיה בעל מניות המיעוט בפוזיטיף ופתיחת הליכים משפטיים במטרה לבטל החלטות שקיבלה האסיפה הכללית של פוזיטיף, חתם הבנק ביום 31 בינואר 2022 הסכם עם בעל מניות המיעוט לפיו ירכוש הבנק את החזקות בעל מניות המיעוט (30.17%) בתמורה לסך של 5 מיליון דולר, כך שהבנק יחזיק 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף והצדדים יוותרו הדדית על טענות הצד האחד כלפי האחר. בעל מניות המיעוט הגיש בקשה לבית המשפט למשיכת תביעתו (אשר תיבחן במסגרת השימוע שנקבע לכלל התביעות להמשך השנה). בתאריך 10 במרץ 2022 הושלמה העסקה ולאחריה מחזיק הבנק במלוא החזקה בבנק פוזיטיף.

להערכת הבנק העסקה תסייע לממש את מהלך היציאה מפעילות בתורכיה ותתרום להמשך ניהולו התקין של בנק פוזיטיף.

לפרטים בדבר הנחיות בנק ישראל להגדלת שיעורי השקלול של נכסי הסיכון וניכוי קו האשראי שהעמיד הבנק לבנק פוזיטיף מההון הפיקוחי, ראה [ביאור 9.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

יתרת האשראי לציבור, נטו של בנק פוזיטיף ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה ב-724 מיליון לירות תורכיות (כ-137 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 967 מיליון לירות תורכיות (כ-225 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2021.

סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 30 בספטמבר 2022 בהון ובאמצעים אחרים, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך, הסתכמה ב-85 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-91 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021.

למידע נוסף בנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית](#) בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, בדוח ממשל תאגידי.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022 להלן "דוח על הסיכונים".

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים).

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטות על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים החל מה-1 ליוני 2022 הינה הגברת מ. בן שושן כהן.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית (עד יום 19 ביולי 2022 מר צ. כהן וממועד זה - מר א. פורמן), והממונה על החטיבה הקמעונאית גברת ד. רביב.

חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי גברת א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021 וליום 30 בספטמבר 2022](#).

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
- **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים](#).

סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.1. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. במסגרת זו בוטל המונח פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. בהתאם לכך, חובות צוברים שסווגו בעבר כחובות פגומים לא מוצגים במסגרת החובות שאינם צוברים וכן הלוואות לדיור בפיגור של 90 יום או יותר שסווגו בעבר במסגרת החובות הצוברים, מסווגים כחובות לא צוברים. לפרטים נוספים לגבי יישום ההוראה והשפעתה ראה [ביאור 1.ג.](#), [ביאור 6](#) ו**ביאור 13** בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 1-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021				יתרה ליום 30 בספטמבר 2022				
סך-הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך-הכל	פרטי	דיור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾
346,599	31,624	111,739	203,236	385,271	32,091	124,933	228,247	סיכון אשראי מאזני
179,552	17,583	10,594	151,375	174,463	18,257	8,149	148,057	סיכון אשראי חוץ-מאזני
526,151	49,207	122,333	354,611	559,734	50,348	133,082	376,304	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
12,642	2,468	2,793	7,381	8,495	2,476	689	5,330	א. לא בעייתי - מאזני
8,149	718	595	6,836	6,499	665	545	5,289	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
4,176	246	-	3,930	3,465	439	-	3,026	בעייתי צובר*
3,973	472	595	2,906	3,034	226	545	2,263	בעייתי לא צובר*
20,791	3,186	3,388	14,217	14,994	3,141	1,234	10,619	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,658	165	39	3,454	2,990	140	9	2,841	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
24,449	3,351	3,427	17,671	17,984	3,281	1,243	13,460	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
84	44	-	40	76	40	-	36	מזה: חובות שצוברים הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר*
550,600	52,558	125,760	372,282	577,718	53,629	134,325	389,764	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים
3,955	472	595	2,888	3,033	226	545	2,262	א. חובות לא צוברים*
31	-	-	31	2	-	-	2	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
*3,986	*472	*595	*2,919	3,035	226	545	2,264	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

* החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. בטבלה זו מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש לצרכי נוחות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ג.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. החל מיום 1 בינואר 2022, עם יישום הוראות בנק ישראל בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL), הסיווג של סיכון אשראי בהתאם לדירוג האשראי מבוצע באופן עקבי עם הדירוגים המשמשים בסיס לחישוב הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי.

(2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 חלה עלייה בהיקף סיכון האשראי בדירוג ביצוע אשראי וכן בשיעורו מסך סיכון האשראי בסך הבנק ובכל אחד מהמגזרים. עלייה זו הושפעה בין היתר מירידה באשראי הבעייתי בכל אחד מהמגזרים.

טבלה 2-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר⁽¹⁾

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		
מסחרי	פרטי*	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה באשראי לציבור לא צובר		
2,970	647	3,617
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
(82)	420	338
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בשל השפעת היישום לראשונה של CECL ⁽¹⁾		
361	563	924
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך התקופה		
(212)	(615)	(827)
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך התקופה		
(173)	(70)	(243)
חובות שנמחקו חשבונאית		
(602)	(174)	(776)
חובות שנפרעו		
2,262	771	3,033
יתרת חובות לא צוברים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר		
1,529	623	2,152
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
(80)	(171)	(251)
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בארגון מחדש בשל השפעת היישום לראשונה של CECL ⁽¹⁾		
96	172	268
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(71)	(65)	(136)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(176)	(266)	(442)
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך התקופה		
(187)	(73)	(260)
חובות בארגון מחדש שנפרעו		
1,111	220	1,331
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף התקופה		
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
3,221	739	3,960
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
709	147	856
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(177)	(5)	(182)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(194)	(85)	(279)
חובות פגומים שנמחקו		
(724)	(140)	(864)
חובות פגומים שנפרעו		
2,835	656	3,491
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
2,012	698	2,710
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
121	135	256
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(80)	(73)	(153)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(463)	(134)	(597)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו		
1,590	626	2,216
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		

* לרבות הלוואות לדיוור.

(1) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. הנתונים המתייחסים לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021 מתייחסים לאשראי פגום ולא הוצגו מחדש. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.g](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 3-3: מדדי סיכון אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) מכאן ולהבא. יחד עם זאת, בטבלה זו לצורך ניתוח השינויים בסיכון האשראי הוצגו מחדש הנתונים המתייחסים ליום 31 בדצמבר 2021 באופן המשקף את יתרת הפרשה ואת השינוי בסיווגים בעקבות יישום ההוראה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

ליום							
31.12.2021				30.09.2022			
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי
ניתוח איכות האשראי לציבור							
1.11%	1.36%	0.52%	1.39%	0.78%	0.64%	0.43%	1.00%
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור							
1.13%	1.48%	0.52%	1.41%	0.80%	0.76%	0.43%	1.02%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור							
2.26%	2.06%	0.52%	3.26%	1.68%	1.89%	0.43%	2.34%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
5.84%	9.15%	2.94%	6.89%	3.87%	8.92%	0.98%	4.71%
שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח							
(0.37%)	(1.24%)	(0.21%)	(0.30%)	(0.18%)	0.03%	0.04%	(0.33%)
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
0.06%	0.07%	-	0.09%	0.03%	(0.03%)	-	0.05%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
ניתוח הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.80%	2.62%	0.39%	2.44%	1.56%	2.58%	0.38%	2.06%
שיעור יתרת הפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור							
1.51%	2.49%	0.36%	1.99%	1.34%	2.44%	0.36%	1.72%
שיעור הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
137.02%	183.90%	68.91%	143.39%	171.18%	380.53%	82.94%	171.53%
שיעור הפרשה להפסדי אשראי, מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר							
134.17%	168.22%	68.91%	141.43%	167.00%	323.31%	82.94%	168.84%
יחס הפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו							
27.4	34.7	410.0	24.1	50.6	(80.6)	(339.0)	33.8

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמה ירידה (שיפור) במדדי סיכון האשראי הבאים לעומת סוף שנת 2021:

- שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים.
- בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור נרשמה ירידה בהשפעת שיפור במדדי איכות התיק ובגין הכנסות מגבייה עבור סך הבנק. שיפור נרשם גם בכל אחד מהסגמנטים פרט לאנשים פרטיים - הלוואות לדיור בו נרשמה יציבות. יצוין כי ביתרת ההפרשה הקבוצתית נרשם גידול למרות השיפור במדדי האיכות של התיק. גידול זה משקף את עליית אי-הוודאות בתנאים הכלכליים ועליית ההסתברות למשבר, בפרט בתחום הבינוי והנדל"ן.

במדד שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור לסך הבנק נרשמה הכנסה בדומה לנתוני שנת 2021, אך במידה פחותה.

להערכת הבנק איכות תיק האשראי טובה כפי שמתבטא במדדים לעיל. יחד עם זאת השינויים בסביבה הכלכלית מעידים על עלייה בהסתברות להרעה בתנאים המאקרו כלכליים ובהתאם לכך לעלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה בוצעו שינויים בתנאי חובות שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים. נכון ליום 30 בספטמבר 2022 עיקר החובות שנמצאים בדחיית תשלומים הן הלוואות לדיור בסך של כ-438 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 617 מיליון ש"ח).

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה בתחילת 2020 החליטה המדינה על הקמת קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע ללקוחות עסקיים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלווים: הלוואות הינן לתקופה של עד 10 שנים בריבית פריים +1.5% וכוללות הקלות מסוימות שאושרו במסגרת המתווה במסגרתן ניתן לדחות תשלומי הלוואות. ליום 30 בספטמבר 2022 יתרת הלוואות בערבות מדינה הינה 3,721 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 5,009 מיליון ש"ח), שעיקרן ניתנו ללקוחות עסקיים קטנים וזעירים.

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 4-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 בספטמבר 2022						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתית ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁷⁾
במיליוני ש"ח						
תעשייה	32,773	31,821	469	139	53	(21)
בינוי ונדל"ן - בינוי	99,724	97,369	968	627	(114)	(54)
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	35,026	34,160	91	71	105	(55)
מסחר	40,495	38,730	593	238	(29)	2
שירותים פיננסיים	58,917	58,634	25	22	(130)	(4)
שירותים עסקיים אחרים	17,618	16,492	183	31	60	9
שירותים ציבוריים וקהילתיים	9,215	8,531	405	23	(15)	5
ענפים אחרים	51,640	47,949	2,418	1,260	(565)	11
סך-הכל מסחרי	345,408	333,686	5,152	2,411	(635)	(107)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	133,705	132,489	531	531	34	1
אנשים פרטיים - אחר	53,439	50,161	667	227	7	7
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	532,552	516,336	6,350	3,169	(594)	(99)
סך-הכל בנקים בישראל וממשלת ישראל	56,197	56,197	-	-	1	-
סך-הכל פעילות בישראל	588,749	572,533	6,350	3,169	(593)	(99)
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	45,166	43,398	1,482	678	103	22
בנקים וממשלות בחו"ל	48,986	48,889	-	-	26	-
סך-הכל פעילות בחו"ל	94,152	92,287	1,482	678	129	22
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	682,901	664,820	7,832	3,847	(464)	(77)

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,028; 86,086; 402,721; 10,039 ו-183,027 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(7) מרכיב ההפרשה הקבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינוי ונדל"ן והקלות בחיתום, נכלל החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בדומה לאופן הכללתה טרם יישום הוראות בנק ישראל בדבר הפסדי אשראי צפויים (CECL).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 4-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2021						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
תעשייה	33,608	32,596	597	212	(18)	310
בינוי ונדל"ן - בינוי	90,549	89,010	668	434	(6)	677
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	34,520	32,541	356	135	(202)	446
מסחר	40,255	38,301	872	273	(172)	789
שירותים פיננסיים	46,733	46,431	159	6	(20)	223
שירותים עסקיים אחרים	15,978	14,683	184	92	(21)	184
שירותים ציבוריים וקהילתיים	9,003	8,499	72	39	(15)	67
ענפים אחרים	48,243	43,789	3,491	1,570	(290)	1,428
סך-הכל מסחרי	318,889	305,850	6,399	2,761	(744)	4,124
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	116,295	113,677	608	-	(231)	520
אנשים פרטיים - אחר	52,493	49,438	733	657	(417)	622
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	487,677	468,965	7,740	3,418	(1,392)	5,266
בנקים בישראל	2,084	2,084	-	-	-	-
ממשלת ישראל	45,075	45,075	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	534,836	516,124	7,740	3,418	(1,392)	5,266
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	36,625	32,484	2,697	751	(15)	503
בנקים וממשלות בחו"ל	47,163	47,005	-	-	-	5
סך-הכל פעילות בחו"ל	83,788	79,489	2,697	751	(15)	508
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	618,624	595,613	10,437	4,169	(1,407)	5,774

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 358,529; 66,740; 1,219; 10,084 ו-182,052 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 4-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾			מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	מזה: סיכון אשראי בעיית ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
במיליוני ש"ח						
280	52	(28)	178	539	33,516	34,554
798	(124)	103	557	873	93,465	95,350
469	(77)	(182)	127	212	34,927	35,698
755	(19)	(219)	265	689	39,627	41,705
253	(2)	9	6	154	50,283	50,636
189	28	(11)	87	171	14,743	16,228
70	1	(12)	41	73	8,727	9,284
1,413	19	(226)	1,567	3,266	46,196	50,960
4,227	(122)	(566)	2,828	5,977	321,484	334,415
527	(1)	(226)	1	570	121,811	125,207
625	(25)	(424)	649	720	49,033	52,381
5,379	(148)	(1,216)	3,478	7,267	492,328	512,003
-	-	-	-	-	6,511	6,511
-	-	-	-	-	41,758	41,758
5,379	(148)	(1,216)	3,478	7,267	540,597	560,272
524	(50)	(5)	943	2,504	33,823	38,597
6	-	1	-	-	50,247	50,251
530	(50)	(4)	943	2,504	84,070	88,848
5,909	(198)	(1,220)	4,421	9,771	624,667	649,120

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,253; 67,455; 373,314; 12,985 ו-194,113 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעוף⁽³⁾ (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.3. בינוי ונדל"ן

הפעילות בענפי הבינוי והנדל"ן עלתה בשנה האחרונה באופן ניכר, הן בבנייה למגורים והן בזו שלא למגורים. קצב התחלות הבנייה למגורים עומד עתה על קרוב ל-75 אלף יחידות לשנה. בד בבד מגמות השוק מצביעות על ירידה ניכרת ברכישת דירות חדשות, אך זאת ביחס לרמה גבוהה שאפיינה את שנת 2021. קצב המכירות החודשי דומה עתה לזה של טרום הקורונה ב-2019, אם כי כאמור התחלות הבנייה עלו, ולכן מלאי הדירות הלא מכורות עלה אף הוא. העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. נתוני הלמ"ס מצביעים עד כה על המשך עלייה במחירי הדירות, שהשלימו עלייה של 19% בשנה האחרונה. במדינות רבות בעולם רואים שינוי מגמה חד בענף הבנייה, ומעבר לירידות מחירים. כתוצאה מהצמיחה בענף גדל הביקוש לאשראי עסקי בענפי הבינוי והנדל"ן כך שהבנק הגדיל במהלך שנת 2021 את פעילות המימון לענפי הנדל"ן ופרויקטי הנדל"ן, תוך התאמות והקלות מסוימות, תוך עלייה מתונה בשיעורי המימון במקביל לשחיקה מסוימת של מרווחי האשראי (לפרטים ראה [ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים](#) בתמצית הדוחות הכספיים), בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 הואט קצב הגידול בתיק באופן משמעותי. הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול סיכון האשראי תוך בחינה של רווחיות מותאמת סיכון.

בהמשך להנחית הפיקוח על הבנקים נקבעו קריטריונים לחיתום אשראי הנחשבים כסיכון מוגבר, הבנק מנטר את הביצועים בהתאם לכך החל מהרבעון השני של 2021. להערכת הבנק ההתאמות וההקלות שבוצעו בתנאי החיתום אינן מביאות לשינוי מהותי ברמת הסיכון בהתחשב בגורמים מפצים באשראים אלה. כמו-כן, הבנק הביא לידי ביטוי גורמים אלו בקביעת ההפרשה הקבוצתית הנאותה לענף הבינוי והנדל"ן כמפורט בהמשך. הבנק בוחן את ההשלכות האפשריות של השינויים בסביבה הכלכלית ובמידת הצורך מבצע התאמות נדרשות.

טבלה 5-3: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022					
סיכון אשראי מלא	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽²⁾
			ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	
במיליוני ש"ח					
5,148	(967)	6,115	1,098	1,541	3,476
402	-	402	48	20	334
65,986	(48,543)	114,529	52,691 ⁽²⁾	35,356	26,482
29,824	(157)	29,981	797	4,377	24,807
22,074	(3,068)	25,142	6,711	8,718	9,713
123,434	(52,735)	176,169	61,345	50,012	64,812
11,316	(1)	11,317	720	1,779	8,818
134,750	(52,736)	187,486	62,065	51,791	73,630

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	3,476
בנייה לתעשייה	334
בנייה לדיור	26,482
נכסים מניבים	24,807
אחר	9,713
סך-הכל חטיבה עסקית	64,812
חטיבה קמעונאית	8,818
סך-הכל - פעילות בישראל	73,630

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערבויות חוץ מכר.

(2) כולל סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 5-3: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021*					
סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽²⁾
			ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	
במיליוני ש"ח					
5,198	(603)	5,801	755	1,375	3,671
409	-	409	38	54	317
61,699	(41,808)	103,507	41,917 ⁽²⁾	36,949	24,641
30,848	(799)	31,647	1,052	7,270	23,325
21,233	(3,014)	24,247	6,887	8,199	9,161
119,387	(46,224)	165,611	50,649	53,847	61,115
11,646	-	11,646	692	2,145	8,809
131,033	(46,224)	177,257	51,341	55,992	69,924

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	5,198	(603)	5,801	755	1,375	3,671
בנייה לתעשייה	409	-	409	38	54	317
בנייה לדירור	61,699	(41,808)	103,507	41,917 ⁽²⁾	36,949	24,641
נכסים מניבים	30,848	(799)	31,647	1,052	7,270	23,325
אחר	21,233	(3,014)	24,247	6,887	8,199	9,161
סך-הכל חטיבה עסקית	119,387	(46,224)	165,611	50,649	53,847	61,115
חטיבה קמעונאית	11,646	-	11,646	692	2,145	8,809
סך-הכל - פעילות בישראל	131,033	(46,224)	177,257	51,341	55,992	69,924

* סווג מחדש.

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערבויות חוק מכר.

(2) כולל סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022](#).

ליום 30 בספטמבר 2022 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-135 מיליארד ש"ח. סך סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 בכ-2.8% (ב-5.8% לפני השפעת מקדמים והפחתות). מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-92% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל. החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבינוי והנדל"ן עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר, שירותים ותעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-29% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

טבלה 6-3: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

השינוי	יתרה ליום	
	31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022
במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי		
5.1%	137,438	144,442
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי		
(5.9%)	524	493
(7.6%)	1,368	1,264
(23.6%)	3,081	2,355
(17.3%)	4,973	4,112
4.3%	142,411	148,554

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 ב-17.3%. שיעור סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך כל סיכון האשראי ירד מ-3.5% ל-2.8% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022. להערכת הבנק איכות תיק האשראי לבינוי ונדל"ן טובה כפי שמתבטא במדדים כגון שיעור החוב הבעייתי, הלא צובר ושיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי. יחד עם זאת השינויים בסביבה הכלכלית מעידים על עלייה בהסתברות להרעה בענפים אלו ובהתאם לכך לעלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים. כצעד שמרני הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית בגין תיק זה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 7-3: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022					
סך-הכל	אחר	נכסים שבנייתם הושלמה	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	קרקעות	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
6,520	-	4,442	-	2,078	עד 45%
12,414	-	6,418	-	5,996	מעל 45% ועד 65%
21,852	-	6,394	-	15,458	מעל 65% ועד 85%
816	-	432	-	384	מעל 85%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
902	-	-	902	-	עד 25%
12,621	-	-	12,621	-	מעל 25% ועד 50%
14,717	-	-	14,717	-	מעל 50% ועד 75%
60,950	-	-	60,950	-	מעל 75%
16,698	-	-	16,698	-	פרויקטים שטרם החלו
					אחר⁽⁵⁾
28,679	28,679	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית
176,169	28,679	17,686	105,888	23,916	השפעת מקדמים והפחתות
(52,735)	-	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית
123,434	-	-	-	-	

- הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו. הנתונים ליום 30 בספטמבר 2022 מוצגים לאחר טיוב החלוקה לסגמנטים של תיק האשראי אשר כלל הסטת יתרות בגין נדל"ן בתהליכי בנייה שנכללו עד למועד הדיווח תחת "אשראי אחר".
- "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כושר ספיגה הוצג בהתאם לכושר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לתאריך המאזן לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 7-3: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021*					
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
שיעור מימון⁽³⁾					
עד 45%	3,373	2,993	-	6,366	
מעל 45% ועד 65%	6,638	7,176	-	13,814	
מעל 65% ועד 85%	14,335	7,008	-	21,343	
מעל 85%	501	633	-	1,134	
כושר ספיגה⁽⁴⁾					
עד 25%	-	-	1,704	1,704	
מעל 25% ועד 50%	-	-	18,187	18,187	
מעל 50% ועד 75%	-	-	17,005	17,005	
מעל 75%	-	-	45,258	45,258	
פרויקטים שטרם החלו	-	-	9,159	9,159	
אחר⁽⁵⁾					
-	-	-	31,641	31,641	
סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית	24,847	17,810	31,641	165,611	
השפעת מקדמים והפחתות	-	-	-	(46,224)	
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	-	-	-	119,387	

- * סווג מחדש, בעיקר לצורך הצגה בנפרד של פרויקטים שטרם החלו, מסך הנדל"ן בתהליכי בנייה.
- (1) הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו. הנתונים ליום 30 בספטמבר 2022 מוצגים לאחר טיוב החלוקה לסגמנטים של תיק האשראי אשר כלל הסטת יתרות בגין נדל"ן בתהליכי בנייה שנכללו עד למועד הדיווח תחת "אשראי אחר".
 - (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כושר ספיגה הוצג בהתאם לכושר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
 - (3) שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לתאריך המאזן לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
 - (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
 - (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 85% מהווה כ-2.0% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית בספטמבר 2022 לעומת 2.7% בדצמבר 2021. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-1% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית בספטמבר 2022 לעומת 2.1% בדצמבר 2021.

יצוין כי ביום 22 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הוראה 203 לפיו לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף משק בינוי ונדל"ן על-פי המימון הענפי בהוראה 831 בנושא דיווח על ענפי משק. בהקשר זה יצוין כי במספר נושאים מתקיימים דיונים עם בנק ישראל לגבי אופן יישום ההוראה, וככל שתתקבלנה הבהרות נוספות הן עשויות להשפיע על אופן היישום ולהגדיל את היקף ההשפעה.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכונים אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מביניהם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. במהלך המחצית השנייה של שנת 2021 וברבעון הראשון של שנת 2022 הרחיב הבנק את היקף הביטוח לתיק ערבבויות חוק מכר וביצע לראשונה ביטוח לתיק ההלוואות המובטחות בשעבוד קרקע. ביטוחים אלו איפשרו לבנק, עם השלמתם, להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה [ביאור 10א\(4\)](#)) בתמצית הדוחות הכספיים [והערות שוליים בטבלה "טבלת פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים"](#) לעיל). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי ורגישות לירידת מחיר. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון.

במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיו. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

החל משנת 2021 הבנק הביא לידי ביטוי בחישובי הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שינויים ומגמות באיכות התיק. במהלך 2021 בוצעו התאמות במקדם הפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי. התוספת במקדם הפרשה מעודכנת מדי רבעון בהתאם למתודולוגיה שנקבעה.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-1,432 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2022 בהשוואה לסך של כ-1,267 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, שיעור סך הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 30 בספטמבר 2022 הינו 1.94% בהשוואה ל-1.81% ליום 31 בדצמבר 2021. חישוב הפרשה כולל בתוכו הפרשה בגין הגידול המהיר ביתרות במהלך 2021 וכן ביטוי לגידול אפשרי בסיכון. כדי לבטא את הסיכון הפוטנציאלי, הגדיל הבנק את הפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל באמצעות התאמה איכותנית. בהתאם לכך, יתרת הפרשה להפסדי אשראי וכן שיעורה מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל גבוהים מאשר בדצמבר 2021 וכן בשני הרבעונים הקודמים למרות שיפור במדדי הסיכון של תיק זה.

3.2.4. חשיפת אשראי למדינות זרות

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 30 בספטמבר 2022			
חשיפה					
מאזנית	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	סך-הכל	מאזנית	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
המדינה					
ארצות-הברית	34,100	9,437	43,537	33,895	8,596
שוויץ	4,241	1,704	5,945	3,230	946
אנגליה	9,227	5,945	15,172	8,265	6,203
גרמניה	1,706	5,710	7,416	1,622	1,434
צרפת	1,966	801	2,767	1,854	1,127
אחרות	18,660	4,256	22,916	12,348	3,146
סך-כל החשיפות למדינות זרות	69,900	27,853	97,753	61,214	21,452
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS:	185	53	238	170	58
פורטוגל, איטליה, יוון וספרד					
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	1,250	59	1,309	774	61
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*	232	28	260	234	54

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. התפשטות נגיף הקורונה העלתה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, וזו בלטה בשווקים המתעוררים. יודגש כי הוספה של מדינות לרשימה לא בהכרח מייצגת הרעה שייחודית למדינה זו, וכמו-כן שיפור באותם אינדיקטורים יוביל בהתאם לעדכון הרשימה.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

הגידול בחשיפה למדינות זרות נובע בעיקרו מהגידול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, עקב השינויים בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים, וכן כתוצאה מרכישת ביטוח בגין ערבויות חוץ מוכר ומהגדלת ביטוחי אשראי מחברות ביטוח זרות כמפורט להלן.

בחודש פברואר 2022 פרצה מלחמה בין רוסיה ואוקראינה. הבנק בחן וניתח את השפעות האירוע על החשיפות השונות וממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות והשלכותיהן. נכון ליום 30 בספטמבר 2022 לא קיימת לבנק חשיפה מהותית ללקוחות שמדינת התושבות שלהם היא רוסיה או אוקראינה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.5. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים טבלה 9-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 30 בספטמבר 2022			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁴⁾						
4,615	2,792	1,823	13,769	9,501	4,268	AA- עד AAA
18,500	6,296	12,204	21,296	10,934	10,362	A- עד A+
661	161	500	254	84	170	BBB- עד BBB+
19	16	3	26	-	26	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
198	57	141	273	83	190	ללא דירוג
23,993	9,322	14,671	35,618	20,602	15,016	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P ו-Moody's.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2022 בכ-35.6 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-11.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021. עלייה זו נבעה בעיקר מעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-11.3 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מרכישת ביטוח אשראי מחברות ביטוח זרות. כ-98.4% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-42.7% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 57% בחברות ביטוח ו-0.3% מוסד פיננסי אחר. החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (73.4%), בארצות-הברית (22.2%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (4.4%).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.6. סיכונים בתיק הלוואות לדיור טבלה 10-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.21	30.09.21	30.09.22
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
115,166	109,989	126,221
961	983	911
229	216	266
116,356	111,188	127,398
הלואות מכספי הבנק הלואות מכספי האוצר* מענקים מכספי האוצר* סך-הכל		
לשנה שהסתיימה ביום לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 31.12.21 30.09.21 30.09.22		
במיליוני ש"ח		
ביצוע		
28,683	19,890	20,239
סך-הכל הלוואות מכספי הבנק הלואות מכספי האוצר הלואות מענקים סך-הכל מכספי האוצר סך-הכל הלוואות חדשות הלואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק סך-הכל הלוואות שניתנו		

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 11-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

שעור חוב בעייתי	חוב בעייתי*	שעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור*	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור*	שעור הסכום בפיגור	הסכום בפיגור של 90 יום או יותר מתוך סך החובות הבעייתיים	יתרת חוב רשומה
במיליוני ש"ח/באחוזים						
0.43%	546	0.38%	484	0.08%	95	126,221
0.52%	595	0.46%	533	0.09%	101	115,166
0.68%	676	0.76%	758	0.12%	122	99,495
						30.09.2022
						31.12.2021
						31.12.2020

* החל מיום 1 בינואר 2022 בעקבות יישום כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים, הלוואות לדיור אשר הקרן או הריבית בגינן מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, מסווגות כחובות לא צוברים הכנסות ריבית. ראה גם [ביאור 1.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 שיעור הפיגור, שיעור החוב הבעייתי ושיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ירדו לעומת סוף 2021 ונמוכים גם בהשוואה לסוף 2020. יצוין כי הירידה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי ביחס ליתרה ליום 31 בדצמבר 2021 הושפעה מיישום הוראות התקנה החשבונאית בדבר הפסדי אשראי צפויים (CECL).

ככלל רמת סיכון האשראי בתיק האשראי לדיור נמוכה כפי שמתבטאת במדדים שצוינו לעיל. יצוין כי מגמת עליית הריבית ובמידה פחותה עליית מדד המחירים מביאים לעלייה בתשלום החודשי של לווים רבים. עלייה זו טרם באה לידי ביטוי במדדי האיכות של התיק.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח		
9.6%	126,221	0.1%	132	23.8%	30,094	11.0%	13,828	39.8%	50,238	25.3%	31,929	30.09.2022
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021
10.8%	99,495	0.2%	200	25.7%	25,573	13.7%	13,619	38.8%	38,623	21.6%	21,480	31.12.2020

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף פרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים

2021	2022			
	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
	במיליוני ש"ח			
109,989	115,166	119,744	123,498	126,221
4.3%	4.7%	4.0%	3.1%	2.2%
7,752	8,829	7,937	6,709	5,659

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים

טבלה 3-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022
40.0%	41.0%	42.2%	41.8%	42.0%
0.1%	-	0.1%	0.2%	0.3%
60.4%	60.1%	59.6%	60.8%	60.3%
4.5%	3.8%	2.7%	2.6%	3.0%
11.1%	11.8%	11.2%	9.8%	9.8%
8.1%	8.2%	8.0%	9.2%	9.7%
24.6	24.6	24.6	25.1	25.4

מאפיינים

שיעור מימון מעל 60%	
שיעור החרג מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)	
שיעור בריבית משתנה	
שיעור הלוואות לכל מטרה	
שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות	
קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)	
תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

ברבעון השלישי של שנת 2022 קיימת עלייה ביתרות הלוואות לדיור של 2.2% לעומת רבעון קודם, שיעור הנמוך מהגידול ברבעונים קודמים, ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות הושפעה מהעלאות הריבית אשר צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. במדדי איכות התיק נרשמה עלייה (החמרה) ברבעון שלישי של שנת 2022, בשיעור מימון מעל 60% (עלייה קלה), במדד שיעור החזר מהכנסה מעל 40% אך השיעור עדיין נמוך מאוד, בשיעור הלוואות לכל מטרה, בהלוואות בהן הקרן מתוכננת להיפרע מעל גיל 67, ובתקופה הפירעון הממוצעת לרכישה. ירידה מינורית נרשמה ברבעון השלישי של שנת 2022 בשיעור ביצועי הלוואות בריבית משתנה, בשיעור הלוואות למטרת השקעה נרשמה יציבות. חלק ממדדים אלה הושפעו ממגמת עליית המחירים החדה בשנה האחרונה וכן מעליית הריבית.

3.2.7. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות האשראי ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל. ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום ההלוואה המירבי אותו יכול הלקוח לקבל ותנאי ההלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונותיו. פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסייה מוגדרת לאחר הפעלת סננים רלוונטיים. מתן האשראי מותאם לצרכי הלקוח ויכולת החזר שלו, ולאחר שניתן לו גילוי נאות מלא על נתוני ההלוואה. תכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון. החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים אשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכנו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים האשראי.

טבלה 15-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.2021	30.09.2022		
				מאזני
1.2%	31	2,522	2,553	עו"ש חובה
0.8%	199	24,073	24,272	הלוואות ⁽¹⁾
25.6%	11	43	54	מזה: הלוואות בולט ובלון
(1.0%)	(35)	3,376	3,341	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
4.7%	226	4,838	5,064	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
1.2%	421	34,809	35,230	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
				חוץ-מאזני
3.7%	650	17,743	18,393	סיכון אשראי חוץ-מאזני
2.0%	1,071	52,552	53,623	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 עלתה יתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-0.6% לעומת 31 בדצמבר 2021. סך סיכון האשראי המאזני גדל בתקופה זו בכ-1.2%. סיכון האשראי החוץ-מאזני גדל בכ-3.7%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2021				ליום 30 בספטמבר 2022				סך-הכל
סך-הכל	הכנסה לחשבון			סך-הכל	הכנסה לחשבון			
	מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח		מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	
במיליוני ש"ח								
אשראי ללווה באלפי ש"ח								
3,615	1,137	1,023	1,455	3,658	1,213	1,060	1,385	עד 20
3,185	1,041	835	1,309	3,157	1,131	837	1,189	מ-20 עד 40
7,069	1,968	2,261	2,840	6,794	2,090	2,204	2,500	מ-40 עד 80
10,458	3,711	4,001	2,746	10,186	3,875	3,836	2,475	מ-80 עד 150
8,622	5,345	2,478	799	9,356	6,028	2,495	833	מ-150 עד 300
1,860	1,548	159	153	2,079	1,755	176	148	מעל 300
34,809	14,750	10,757	9,302	35,230	16,092	10,608	8,530	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2022	סך-הכל
סיכון אשראי מאזני במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
18,216	18,532	עד 10
6,424	6,566	מ-10 עד 50
5,276	5,392	מ-50 עד 200
2,358	2,373	מ-200 עד 500
2,535	2,367	מעל 500
34,809	35,230	סך-הכל

טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 30 בספטמבר 2022			סך-הכל
סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
	במיליוני ש"ח					
תקופה לפירעון						
8,217	5,235	2,982	8,573	5,488	3,085	עד שנה
6,794	89	6,705	6,260	62	6,198	משנה עד 3 שנים
11,615	88	11,527	11,435	83	11,352	מ-3 עד 5 שנים
8,183	89	8,094	8,962	81	8,881	מעל 5 שנים
34,809	5,501	29,308	35,230	5,714	29,516	סך-הכל

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה [ביאור 13](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.8 מימון ממונף

טבלה 3-19: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 30 בספטמבר 2022			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לוויים
במיליוני ש"ח			
1,408	266	1,142	2
240	-	240	1
753	294	459	3
350	-	350	1
651	-	651	1
423	-	423	1
3,825	560	3,265	9
ענף המשק של הלווה			
			בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
			בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
			כרייה וחציבה
			מסחר
			שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
			תעשייה
			סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2021			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לוויים
במיליוני ש"ח			
329	326	3	1
1,386	497	889	2
240	-	240	1
600	-	600	2
641	-	641	1
425	-	425	1
3,621	823	2,798	8
ענף המשק של הלווה			
			בינוי ונדל"ן - בינוי
			בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
			בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
			מסחר
			שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
			תעשייה
			סך-הכל

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.9. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 20-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרתם חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2022				
סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	
במיליוני ש"ח				
				ענף משק
2,171	1,159	1,012	1	אספקת חשמל
6,626	3,032	3,594	4	בינוי ונדל"ן - בינוי
3,675	2,702	973	2	בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית
1,341	394	947	1	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
1,385	192	1,193	1	מידע ותקשורת
27,662	11,084	16,578	14	שירותים פיננסיים
4,934	3,687	1,247	2	תעשייה
1,297	1,297	-	1	מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
49,091	23,547	25,544	26	סך-הכל

31 בדצמבר 2021				
סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	
במיליוני ש"ח				
				ענף משק
3,384	1,227	2,157	1	אספקת חשמל
8,147	4,624	3,523	5	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,915	1,133	782	1	בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית
1,403	103	1,300	1	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
1,394	496	898	1	מידע ותקשורת
1,464	1,306	158	1	מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
21,137	10,950	10,187	10	שירותים פיננסיים
4,862	3,768	1,094	2	תעשייה
43,706	23,607	20,099	22	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 30 בספטמבר 2022 קיימת קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: "הוראה 313"), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

טבלה 21-3: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2022

30 בספטמבר 2022						
שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽¹⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
במיליוני ש"ח						
18.7%	8,295	1,992	10,287	4,361	5,206	4,569
קבוצת לווים א'						

- הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

חבות הקבוצה המצוינת בטבלה לעיל הושפעה במידה רבה מיישום רגולציה למדידת החבות בגין נגזרים (SA-CCR) החל מרבעון זה.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

3.3.1. סיכון ריבית

- סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:
- סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
 - סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
 - סיכון מרווח (Basis risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
 - סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
 - חשיפת הערך** - אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ו/או בהון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
 - חשיפת ההכנסה החשבונאית** - השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית.

טבלה 22-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2021		30 בספטמבר 2022		
שקל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ
במיליוני ש"ח				
39,383	331	39,052	44,561	1,675
38,980	155	38,825	44,612	1,674
שווי הוגן נטו מותאם*				
מזה: תיק בנקאי				

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#). בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

טבלה 23-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2022			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
שינויים מקבילים						
669	227	442	(188)	111	(299)	עלייה במקביל של 1%
647	233	414	(126)	145	(271)	מזה: תיק בנקאי
(604)	(154)	(450)	264	(121)	385	ירידה במקביל של 1%
(587)	(157)	(430)	205	(159)	364	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
(288)	(42)	(246)	(50)	173	(223)	התללה ⁽¹⁾
503	67	436	74	(167)	241	השטחה ⁽²⁾
632	96	536	(63)	(133)	70	עליית ריבית בטווח הקצר
(639)	(93)	(546)	56	132	(76)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה. השינוי ברגישות הערך הכלכלי במגזר השקלי בשלושת הרבעונים של שנת 2022 נובע בעיקר מעדכון בפרמטרים של פירעונות מוקדמים במשכנתאות שנגרם כתוצאה מעליית הריבית במשך פעילות של מתן משכנתאות ואשראי, רכישת אגרות-חוב, התקצרות הנפקות וגידול בפעילות בנגזרי ריבית, בקיזוז חלקי כתוצאה מהנפקת אגרות-חוב וגידול בפיקדונות.

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 30 בספטמבר 2022			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,379	(12)	1,391	774	(354)	1,128	עלייה במקביל של 1%
1,354	(37)	1,391	836	(292)	1,128	מזה: תיק בנקאי
(773)	(57)	(716)	(1,757)	332	(2,089)	ירידה במקביל של 1%
(757)	(41)	(716)	(1,813)	276	(2,089)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יכולים לרדת עד לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יכול לרדת עד לאפס או לריבית השלילית המפורסמת על-ידי הבנק המרכזי, הנמוך מביניהם. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. העלייה ברגישות ההכנסה נובעת מהמשך הגידול ביתרות עו"ש זכות ועליית הריבית שגרמה להתרחקות מרצפת הריבית. במהלך הרבעון השלישי של השנה הבנק ביצע פעילות בנגזרי ריבית במטרה למתן את רגישות השינויים בריבית על הכנסות הבנק. רגישות ההכנסה הינה אומדן תיאורטי ביחס להכנסה היציבה בסביבת הריבית הנוכחית, לאור עליית הריבית הבנק בוחן את ההנחות ההתנהגותיות שבבסיס האומדן.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2022 המשיכו העלויות בעקומי הריביות, ובפרט עלויות בריביות הבנקים המרכזיים בישראל ובארצות-הברית, כאשר קיימות ציפיות להמשך תהליך העלאת ריביות הבנקים המרכזיים. עליית עקומי הריבית יוצרת השפעה על הערך הכלכלי כמפורט בלוח רגישות הערך הכלכלי לעיל. עליית הריביות לטווח קצר ובפרט ריביות הבנקים המרכזיים יוצרת השפעה חיובית על הכנסות הבנק לאורך זמן, כמפורט בלוח רגישות ההכנסה לעיל. עם זאת, לעליית עקומי הריבית השפעה שלילית על ההון העצמי של הבנק, עקב ירידת שווי של תיק אגרות-החוב הזמין למכירה (בקיזוז שינוי שווי התחייבויות בגין זכויות עובדים), שכן בניגוד לרגישות הערך הכלכלי, המתחשבת בכל המכשירים הפיננסיים במאזן הבנק, ההון העצמי מושפע רק מחלקם. לפירוט ראה [פרק הלימות ההון לעיל](#). על מנת למתן השפעת שינוי ריבית עתידיים על ההון העצמי של הבנק, הועברו במהלך הרבעון הראשון אגרות-חוב בסך של כ-3.5 מיליארד ש"ח (בשקלים ובמטבע-חוץ) מהתיק הזמין למכירה לתיק לפדיון, כאשר במהלך הרבעון השני והשלישי המשך הבנק את פעילותו גם בתיק לפדיון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2022

3.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

טבלה 3-25: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2021		30 בספטמבר 2022		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
225	74	287	(302)	דולר ארצות-הברית
*40	*27	59	(36)	אירו

ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(548)	529	(590)	581	מדד המחירים לצרכן

* הוצג מחדש.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוער התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

לפירוט והרחבה בנושא סיכוני השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [הדוח על הסיכונים](#).

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

טבלה 3-26: יחס כיסוי הנזילות (LCR) *

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022	באחוזים
א. בנתוני המאוחד			
124%	127%	126%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק			
124%	126%	125%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* היחס במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע בתצפיות היומיות.

לימים	לימים	
לימים	לימים	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
*2021	2022	
באחוזים		
בנתוני המאוחד		
136%	127%	יחס מימון יציב נטו
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* הוצג מחדש.

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. יחס כיסוי הנזילות הממוצע של הרבעון השלישי של שנת 2022 נותר ללא שינוי לעומת יחס כיסוי הנזילות ברבעון השני של שנת 2022. לאור התנודתיות בשווקים, ובפרט בשוקי המניות בארצות-הברית ובישראל, ובשוק ה-SWAP שקל-מטבע-חוץ, הבנק שומר על רמות נזילות גבוהות. יחס המימון היציב נטו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2022 עומד על 127% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. יחס המימון היציב נטו ירד בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2021 על רקע ירידה במימון סיטונאי וגידול באשראי וצרכי מימון בגין מכשירים נגזרים.

3.5 סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308. במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה.

סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות. במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק, כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). בחודש יולי 2022 נמסר לבנק כתב שיפוי מעודכן בתוקף עד ליום 31 במרץ 2023. כתב החסינות והוארך אף הוא עד ליום 31 במרץ 2023.

למידע נוסף בנושא סיכון ציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#). לפרטים נוספים אודות ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א ראה [ביאור 1.10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

3.6. סיכונים אחרים

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים תפעוליים (ובכלל זה סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי, סיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים) וסיכון מודל ראה [דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022 והדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2021. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

אומדני הנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2021, למעט האומדנים וההנחות בקשר עם היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL, ASC 326). לפרטים נוספים ראה [גם ביאור 1.g](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

ברבעון השני של שנת 2022 עודכן אומדן עלות תכנית הפרישה שהביא לגידול בהתחייבות הבנק בגין זכויות עובדים בסך של כ-170 מיליון ש"ח, לפני השפעת מס, שנזקפו לרווח כולל אחר. לפרטים נוספים ראה [ביאור 8](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (ASC 326). עיקרי השינויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: הפרשה להפסדי אשראי מחושבת לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה; באומדן הפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שמשקף תחזיות סבירות ונתמכות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. השפעת יישום התקן הסתכמה בגידול בסך של כ-546 מיליון ש"ח ביתרת הפרשה להפסדי אשראי, אשר נזקפו לאחר השפעת המס ישירות ליתרת העודפים.

הפרשה להפסדי אשראי מחושבת עבור הלוואות וחיפוט אשראי חוץ-מאזניות וכן בגין אגרות-חוב מוחזקות לפדיון ונכסים פיננסיים אחרים הנמדדים לפי עלות מופחתת.

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת ההפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss) באמצעות אומדן של רכיבי הפסד האשראי: ההסתברות לכשל (PD) וההפסד בהינתן כשל (LGD) ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (EAD), כולל התאמות מאקרו כלכליות והתאמות בגין גורמים איכותיים.

נתוני השיטה מבוססים בעיקרם על מידע פנימי הקיים בבנק, במקרים בהם קיימות מגבלות של מידע שולבו הערכות מומחה. ההתאמות המאקרו כלכליות מבוססות על תחזיות הבנק בקשר לפרמטרים מאקרו כלכליים, לרבות: שיעורי אבטלה, מדד המחירים לצרכן, מדד מחירי הדיו, תוצר לאומי גולמי, צריכה פרטית ושכר ממוצע במשק.

ההתאמות למודל בגין גורמים איכותיים מתייחסות, בין השאר, למאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום וגורמים נוספים.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון רובד 1 - הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשווייץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan

אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

א

איגוח 47, 41, 40, 39, 12, 236

אנשים קשורים 13

אשראי לציבור 77, 59, 52, 51, 50, 49, 48, 47, 43, 42, 26, 23, 14, 13, 11

, 150, 146, 142, 138, 110, 109, 108, 107, 106, 105, 104, 102, 100, 86, 81

, 170, 169, 168, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 160, 159, 158, 157, 156, 154

, 185, 184, 183, 182, 181, 180, 179, 178, 177, 176, 175, 174, 173, 172, 171

, 21, 236, 235, 229, 225, 223, 218, 217, 215, 214, 213, 212, 210, 199, 186

28, 27, 26, 25, 24, 22

ג

גידור 32, 31, 17, 10, 135, 120, 93, 92, 91, 56, 55, 45, 21

ד

דיבינד 37, 16, 15, 13, 116, 93, 86, 85, 84, 83, 82, 32, 13, 8

ה

הון והלימות הון 33

הון מניות 13, 84, 83, 82

הלבנת הון 58, 11, 217, 200, 199, 127, 69, 19

הלוואות לדיור 48, 47, 46, 43, 42, 39, 38, 37, 36, 34, 33, 27, 26, 14, 8

, 136, 123, 119, 117, 107, 106, 105, 90, 89, 88, 87, 61, 60, 52, 51, 50, 49

, 163, 160, 159, 158, 157, 156, 154, 152, 150, 148, 146, 142, 140, 138

, 213, 212, 205, 200, 199, 177, 175, 173, 170, 169, 167, 166, 165, 164

56, 55, 35, 27, 26, 25, 24, 22, 20, 15, 14, 13, 9, 214

הליכים משפטיים 12, 216, 126, 125, 124, 44, 19

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 172, 171

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 223, 23

ו

ועדת שטרם 197

ז

זכויות עובדים 50, 9, 116, 115, 114, 113, 112, 111, 85, 77, 70, 67

ח

חובות בסיווג בעייתי 88

חובות פגומים 172, 171, 170, 167, 166, 154, 150, 142, 107, 106, 47

י

יעד הון 15, 119, 33

ירידת-ערך 23, 101, 99, 90, 89

מ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 159, 158, 157, 156, 77, 45, 44, 42, 8

208, 203, 160

מגזרי פעילות פיקוחיים 138, 136, 77, 53, 43, 42, 39, 38, 37, 36, 8, 7

28, 218, 160, 159, 158, 157, 156, 154, 152, 150, 148, 146, 144, 142, 140

מדינות זרות 29

מדיניות חשבונאית 91, 90, 89, 88, 87, 77

מימון ממונף 37, 65, 9

מינוף 20, 18, 16, 5, 3, 122, 121, 120, 119, 118, 117, 116, 88, 77, 35, 12, 8

מסגרות אשראי 178, 28

מפקידים גדולים 219, 41

נ

נגזרים 85, 81, 77, 69, 66, 59, 58, 52, 51, 50, 45, 41, 31, 28, 22, 21, 8

, 182, 181, 180, 135, 134, 133, 132, 131, 130, 129, 120, 111, 94, 93, 92, 91

, 219, 218, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 189, 188, 187, 186, 185, 184, 183

, 18, 17, 236, 235, 234, 233, 232, 231, 230, 229, 228, 227, 226, 225, 222

56, 55, 54, 48, 45, 44, 42, 35, 28, 27, 26, 25, 24, 20, 19

נזילות 54, 53, 52, 51, 50, 15, 10, 5, 3, 122, 69, 68, 58, 45, 32, 14, 12, 7

60, 58

ניהול סיכונים 9, 5, 3, 199

ניירות-ערך 71, 59, 52, 51, 50, 45, 35, 34, 31, 30, 28, 26, 21, 14, 11, 8

, 123, 121, 107, 106, 105, 104, 103, 102, 101, 100, 92, 86, 85, 81, 77

, 187, 186, 185, 184, 183, 182, 181, 180, 164, 163, 162, 161, 136, 133, 124

, 25, 24, 19, 18, 8, 236, 231, 229, 227, 225, 218, 207, 199, 197, 189, 188

58, 56, 55, 45, 44, 43, 42, 41, 39, 28, 27, 26

, 164, 163, 162, 161, 107, 106, 105, 85, 81, 52, 51, 50 נכסים אחרים

56, 55, 43, 41, 40, 39, 27, 26, 25, 24, 230, 226, 182, 181, 180

47, 14, 12, 9, 5, 3, 154, 150, 146, 142, 138, 117, 34 נכסי סיכון

ת

תגמול 127, 126, 116, 84, 83, 82
 תיק בנקאי 49, 48, 67, 66
 תיק למסחר 29
 תשואה להון 11
 תשלום מבוסס מניות 85, 84, 83, 82

ס

סייבר 10, 70, 45, 14
 סיכון אשראי 56, 55, 54, 53, 48, 46, 45, 34, 28, 27, 23, 19, 14, 9, 8, 7
 , 121, 120, 117, 111, 109, 108, 107, 106, 105, 77, 66, 65, 63, 62, 59, 58
 , 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 161
 , 17, 14, 12, 10, 5, 3, 223, 213, 210, 186, 185, 184, 183, 179, 178, 177, 176
 , 42, 41, 40, 39, 37, 36, 35, 34, 33, 30, 29, 28, 27, 26, 25, 24, 21, 20, 19
 60
 סיכונים אחרים 70, 7
 סיכון מוניטין 60, 59, 12, 10, 3, 70, 45, 19, 14
 סיכון מימון 69
 סיכון נזילות 60, 54, 51, 10, 5, 3, 68, 45, 14, 12, 7
 סיכון סביבתי 60, 12, 3, 70, 19
 סיכון רגולטורי 10, 9, 45, 14
 סיכון ריבית 47, 45, 15, 10, 3, 66, 45, 32, 14
 סיכון שוק 60, 47, 46, 45, 14, 12, 10, 5, 3, 66, 45, 19, 14, 7
 סיכון תפעולי 60, 58, 14, 12, 10, 3, 117, 45, 34, 19, 14

ע

עמלות 136, 126, 124, 79, 43, 42, 39, 38, 37, 36, 25, 24, 20, 13, 12, 8
 , 213, 212, 210, 205, 199, 160, 159, 158, 157, 156, 152, 148, 144, 140
 229, 225, 218, 217, 215, 214
 ענפי משק 34, 33, 28, 26, 5, 211, 66, 56, 53, 30, 27, 9, 8

פ

פיקדונות הציבור 81, 77, 43, 42, 41, 40, 39, 38, 37, 36, 31, 30, 26, 14
 , 182, 181, 180, 160, 159, 158, 157, 156, 154, 150, 146, 142, 138, 92, 88
 , 232, 231, 228, 227, 219, 218, 217, 216, 215, 214, 212, 210, 186, 185, 184
 235

ר

רגולציה 59, 35, 11, 3, 127, 70, 66, 19
 רווח למניה 79

ש

שווי הוגן 101, 100, 99, 98, 97, 96, 95, 93, 80, 77, 67, 45, 31, 25, 21, 9
 , 188, 187, 186, 185, 184, 183, 170, 135, 134, 133, 112, 104, 103, 102
 49, 48, 45, 44, 5, 222, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 190, 189